

‘Van zoeken naar vinden’.

*Een kwalitatieve studie naar de ervaringen
van jongeren gedurende hun studiekeuzeprocess.*

Door: Doortje Coenders

‘Van zoeken naar vinden’.

*Een kwalitatieve studie naar de ervaringen
van jongeren gedurende hun studiekeuzeprocess.*

Auteur:	Doortje Coenders
Studentnummer:	3798178
Studiejaar:	2022 – 2023
Instituut:	Fontys Hogeschool HRM en Psychologie
Opleiding:	Toegepaste Psychologie
Opdrachtgever:	The Coaching Company
Begeleider:	Ellen Kuipers
Werkplaatsdocent:	Martijn Balsters
Eerste assessor:	Susan Kranen
Datum en plaats:	27 maart 2023, Nijmegen
Document:	Openbaar

Voorwoord

Voor u ligt de rapportage van mijn afstudeeronderzoek naar de ervaringen van jongeren die deelnemen aan een studiekeuzetraject van The Coaching Company. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van The Coaching Company in het kader van het afstuderen voor de opleiding Toegepaste Psychologie aan Fontys Hogescholen HRM en Psychologie te Eindhoven. Van oktober 2022 tot en met maart 2023 heb ik onderzoek gedaan naar de ervaringen van jongeren en hun studiekeuzeprocessen binnen het traject van The Coaching Company. De resultaten van dit onderzoek hebben vervolgens de benodigde inbreng geleverd om uiteindelijk een interventie te kunnen opzetten voor The Coaching Company om jongeren beter te kunnen begeleiden binnen hun studiekeuzeprocessen.

Het afgelopen jaar heb ik met veel plezier gewerkt aan dit onderzoek in samenwerking met The Coaching Company. Waar ik ooit zelf begonnen ben als deelnemer nadat ik mijn havo-diploma had behaald en nog geen idee had wat ik wilde studeren, kijk ik nu als vierdejaarsstudent met trots terug naar mijn eigen reis en naar dit afgeronde afstudeeronderzoek. Hiervoor wil ik graag de volgende personen bedanken. Allereerst wil ik mijn begeleidster vanuit The Coaching Company, Ellen Kuipers, bedanken. Ik wil haar bedanken voor haar openheid, enthousiasme en haar bereidheid om altijd met mij mee te denken tijdens dit proces. Ook wil ik mijn werkplaats docent Martijn Balsters en assessor Susan Kranen bedanken voor alle feedback die mij nieuwe inzichten hebben gegeven en de aansturing die ik vanuit hen heb gekregen. Daarnaast wil ik graag alle respondenten van het onderzoek bedanken voor hun deelname en waardevolle input die ik vanuit hen heb gekregen. Tot slot gaat mijn dank uit naar alle medestudenten, familie en vrienden die mij hebben ondersteund in dit proces. Zonder jullie was dit onderzoek niet compleet.

Ik kijk terug op een ontzettend leerzame periode waarin ik met veel plezier aan dit onderzoek gewerkt heb. Ik wens u veel leesplezier toe.

Doortje Coenders

Nijmegen, maart 2023

Samenvatting

Het maken van een studiekeuze kan gezien worden als een zeer belangrijke beslissing in het leven van een student. Niet iedere scholier slaagt erin om meteen na het middelbaar onderwijs een studiekeuze te maken en zich hier vervolgens aan te committeren. Zo begeleidt The Coaching Company verschillende soorten jongeren die zich nog in dit keuzeproces bevinden. Het valt hen op dat er bepaalde moeilijkheden lijken te spelen waardoor sommige jongeren vastlopen in hun proces. Daarom is er een onderzoek uitgevoerd naar de ervaringen van de deelnemers van The Coaching Company met betrekking tot hun studiekeuzeproces. Er is gekeken naar de invloed van persoonlijke ontwikkeling vanuit The Coaching Company op het maken van een studiekeuze, maar ook naar waar eventuele verbeterpunten liggen ten opzichte van de begeleiding binnen dit keuzeproces.

Om antwoord te kunnen geven op deze vragen zijn er acht semigestructureerde interviews afgenomen bij de deelnemers van The Coaching Company. Er is met zowel huidige deelnemers gesproken als oud-deelnemers van het programma. In het veldonderzoek is er onder andere gekeken naar de wijze waarop deze jongeren zich georiënteerd en voorbereid hebben, wat hen motiveert om te studeren en of hun persoonlijke ontwikkeling heeft bijgedragen aan hun studiekeuzeproces.

Uit het veldonderzoek blijkt dat veel jongeren een mate van druk ervaren bij het moeten maken van een studiekeuze en een angst voelen om uiteindelijk een 'verkeerde' keuze te maken. Ook lijkt de druk mede door de sociale omgeving van de studiekiezer te ontstaan, waardoor jongeren zich onzeker kunnen voelen. Een belangrijke bevinding van het onderzoek is dat gedurende het oriëntatie- en beslissingsproces jongeren een gebrek aan overzicht en een te grote mate van zelfstandigheid ervaren. Het literatuuronderzoek wijst daarbij op het onvermogen van veel adolescenten om in deze levensfase al over de benodigde cognitieve vaardigheden te beschikken (Icenogle & Cauffman, 2021; Westenberg, 2008). Ook wordt deze zelfstandigheid binnen The Coaching Company ervaren. De deelnemers geven aan behoefte te hebben aan meer aandacht voor het studiekeuzeproces en meer persoonlijke begeleiding. Daarnaast is gebleken dat persoonlijke ontwikkeling een positieve invloed heeft op het kunnen maken van een studiekeuze, maar dat er bij enkele jongeren nog een drempel wordt ervaren bij het kunnen toepassen van hun geleerde vaardigheden.

Aan de hand van dit onderzoek en de wens vanuit The Coaching Company om meer jongeren te helpen bij het maken van hun studiekeuze, zijn er een aantal adviezen opgesteld. Zo kan The Coaching Company in haar programma meer gerichte aandacht besteden aan studiekeuze, middels het aanbieden van gerichte opdrachten per fase van het studiekeuzeproces. Ook kan *peer support* ingezet worden om de betrokkenheid onder deelnemers te vergroten. Tot slot kunnen er tools worden ontwikkeld om de studiekiezer te helpen met bepaalde vaardigheden zoals plannen en overzicht creëren. Hiervoor zal de onderzoeker een interventie gaan ontwikkelen om deze verbeterbehoeften te implementeren in de praktijk.

Inhoudsopgave

1.1 Aanleiding	7
1.2 De opdrachtgever	8
1.3 Relevantie	9
1.4 Doelstelling	10
1.4.1 Adviesvraag	11
1.4.2. Onderzoeksvraag	11
1.5 Leeswijzer	11
2. Theoretisch kader	12
2.1 Adolescenten	12
2.1.1 Cognitieve ontwikkelingen in de adolescentie	12
2.1.2 Identiteitsontwikkeling in de adolescentie	13
2.1.2.1 Identiteit volgens Erikson	13
2.1.2.2 Identiteit volgens Berzonsky	14
2.1.3 Sociale ontwikkelingen in de adolescentie	15
2.2 Studiekeuze en identiteit	16
2.2.1 Fasen van het studiekeuzeproces	16
2.2.2 Studiekeuze en commitment	19
3. Methode	21
3.1 Onderzoeksdesign	21
3.2 Onderzoekspopulatie	21
3.3 Dataverzameling	22
3.3.1 Steekproeftrekking	23
3.4 Meetinstrumenten	23
3.5 Betrouwbaarheid en validiteit van meetinstrument	24
3.6 Data-analyse	25
4. Resultaten	26
4.1 Studiekeuzeproces	26
4.1.1 Ervaren moeilijkheden	27
4.1.2 Invloed sociale omgeving	28
4.2. Ervaringen op en de begeleiding vanuit The Coaching Company	29
4.2.1 Persoonlijke ontwikkeling	31
4.3. Verbeterbehoeften	32
5. Discussie	34
5.1 Conclusie	34
5.1.1 Beantwoording van de eerste deelvraag	34
5.1.2 Beantwoording van de tweede deelvraag	34

5.1.3 Beantwoording van de onderzoeksvraag	35
5.2 Discussie.....	35
5.3 Methodologische kanttekeningen en sterktes	37
5.4 Aanbevelingen	38
5.4.1 Vervolgonderzoek	38
5.4.2. Praktijk.....	39
6. Literatuurlijst	41
7. Bijlagen	45
<i>Bijlage 1: Toestemmingsformulier</i>	<i>45</i>
<i>Bijlage 2: Informatiebrief.....</i>	<i>46</i>
<i>Bijlage 3: Topiclijst.....</i>	<i>48</i>
<i>Bijlage 4: Analyseplan</i>	<i>50</i>
<i>Bijlage 5: Mindmap.....</i>	<i>52</i>
<i>Bijlage 6: Codeboom.....</i>	<i>53</i>
<i>Bijlage 7: Ethische verantwoording</i>	<i>54</i>

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Aan het einde van de middelbare schoolperiode staan veel jongeren voor de beslissing welke vervolgstudie zij willen gaan volgen. De studiekeuze kan gezien worden als een complexe beslissing die vergaande consequenties kan hebben voor jongvolwassenen in hun verdere leven (Kemper, van Hoof, Visser & de Jong, 2007). Echter lijkt dit geen makkelijke keuze te zijn. Uit cijfers van Vereniging Hogescholen (2020) blijkt dat Nederland in 2020 zo'n 36 hogescholen telt die tezamen zo'n 1.366 unieke opleidingen aanbieden. Wat betreft universitaire bachelors werden er in 2020 zo'n 419 opleidingen aangeboden en maar liefst 739 verschillende wo-masters (Universiteiten van Nederland, 2022).

Het hoge aantal beschikbare studies kan het keuzeproces voor jongeren behoorlijk lastig maken. Daarbij kan de transitie van het middelbaar onderwijs naar het hoger onderwijs voor enkele studenten als een "intimiderende" stap voelen (McInnis, James & McNaught, 1995). Ook kunnen studenten die iets meer risico-vermijnd ingesteld zijn ervoor kiezen om deze onzekerheid te mijden en daardoor geheel niet deelnemen aan het hoger onderwijs (Rickinson & Rutherford, 1995). Naast deze groep bestaan er ook nog studenten die er wel voor kiezen een studie te volgen maar gaandeweg besluiten van studie te veranderen of te stoppen. In de jaren 2017-2018 en 2018-2019 lag het percentage studie-uitvallers binnen het hbo en wo rond de 32 procent (ResearchNed, 2020). Dit betreft zo'n 42.500 hbo-studenten en zo'n 11.500 wo-studenten. Daarbij verlaten procentueel gezien meer studenten in het hbo hun studie: 37 procent tegenover 25 procent van de universitaire studenten (ResearchNed, 2020).

Studenten kunnen uiteenlopende redenen hebben om te stoppen met hun gekozen studie. Een aantal belangrijke redenen die eerstejaarsstudenten geven voor uitval en switch zijn onder andere 'het hebben van verwachtingen die niet uitkomen' (51%), 'een verkeerde keuze hebben gemaakt' (50%), 'weinig aansluiting met de onderwijsvorm' (37%), 'de zwaarte van de studie' (33%) en 'onvoldoende motivatie' (27%) (ResearchNed, 2020). Deze redenen sluiten grotendeels aan bij de factoren die Kappe (2017) schetst in zijn onderzoek naar studie-uitval en gebrek aan studiesucces onder hbo-studenten. Hij onderscheidt daarbij de zeven belangrijkste factoren voor studie-uitval:

- Incongruentie (het niet uitkomen van verwachtingen),
- Gebrekkige aansluiting (wijze van onderwijs, zwaarte opleiding),
- Gebrek aan motivatie en inzet,
- Concurrerende verplichtingen en activiteiten,
- Emotionele en psychosociale aanpassingsproblemen,
- Onvoldoende academische vaardigheden (Kappe, 2017).

Alle bovenstaande factoren kunnen direct vanaf de beginfase van de studie een rol spelen en/of specifiek betrekking hebben op de transitie naar de eerste periode van het hoger onderwijs (Leest, van Langen, Smeets, 2022). Dit wijst op het belang van deze beginfase in het studiekeuzeproces.

1.2 De opdrachtgever

The Coaching Company is een coachingbedrijf dat zich speciaal richt op het trainen, coachen en ondersteunen van jongeren op gebied van persoonlijke ontwikkeling. Studiekeuze en uitval zijn belangrijke onderwerpen waar bij The Coaching Company op gefocust wordt. Sinds 2015 begeleiden zij verschillende jongeren met ieder een eigen unieke achtergrond binnen het proces van studiekeuze. Dit betreft toekomstige studenten die voor het eerst een studie dienen te kiezen, maar ook jongeren die al één of meerdere keren een studie hebben gekozen maar nog geen succes hebben gehad, of jongeren die bewust kiezen voor een tussenjaar en op zoek zijn naar meer verdieping en verkenning binnen zichzelf.

The Coaching Company kenmerkt zich door het bieden van persoonlijke aandacht en duurzame begeleiding voor jongeren op een laagdrempelige wijze. Kernwaarden van hen zijn: ontdekken, vertrouwen, verbinding en groeien. Bij The Coaching Company gaat de deelnemer op zoek naar wie hij of zij werkelijk is en hoe hij het meeste uit zijn eigen leven kan halen. Hiervoor zal de deelnemer soms uit zijn of haar comfortzone moeten stappen, maar daar helpt The Coaching Company graag bij. Op deze manier ontdekt de deelnemer wat daadwerkelijk bij hem of haar past en ook waarom. Op basis hiervan kan de deelnemer vervolgens met meer zelfvertrouwen een bewuste keuze maken die past bij zijn of haar persoonlijkheid (The Coaching Company, z.d.). Het bedrijf biedt verschillende programma's aan voor verschillende doelgroepen. Zo kent het een tussenjaarprogramma speciaal gericht op studiekeuzers tussen de 16 en 24 jaar. Binnen dit programma wordt er aandacht besteed aan verschillende onderdelen van persoonlijke ontwikkeling en identiteit: persoonlijk leiderschap ("Wie ben ik?"), creatief leiderschap ("Wat kan ik?") en effectief leiderschap ("Waar wil ik naartoe?"). Al deze verschillende onderdelen motiveren de deelnemer om met een andere, vernieuwende blik naar zichzelf te kijken en kunnen leiden tot nieuwe inzichten over zichzelf. Deze inzichten neemt de deelnemer vervolgens mee binnen de studiekeuze. Daarnaast biedt The Coaching Company verschillende trainingsdagen en workshops aan voor onderwijsinstellingen in het vo, mbo, hbo en wo op gebied van persoonlijk leiderschap en/of (studie)keuze. Ook bieden zij een train-de-trainer-programma. Begeleiding vindt plaats in kleinschalige groepen waardoor er een veilige leeromgeving voor de deelnemers kan worden gecreëerd. Er is veel oog voor persoonlijke aandacht (The Coaching Company, z.d.).

In de afgelopen jaren heeft The Coaching Company verschillende soorten problematiek bij de studiekeuzer voorbij zien komen. Deze komen allen grotendeels overeen met de redenen die Kappe (2017) in zijn onderzoek opgesteld heeft. Zo zien ze jongeren die een grote mate van stress ervaren tijdens hun eindexamenjaar bij het moeten kiezen van een studie, jongeren die geen overzicht meer hebben door het grote studieleaanbod van tegenwoordig, maar ook jongeren die op gebied van zelfkennis en eigen capaciteiten nog te veel twijfels of onzekerheden hebben (E. Kuipers, persoonlijke communicatie, 9 september 2022).

1.3 Relevantie

Binnen het proces van studiekeuze hechten jongeren een bepaalde waarde aan de mening of visie van hun ouders, familie, vrienden en omgeving (Kemper et al., 2007) wat mogelijk een nog hogere druk op hen kan leggen bij het maken van een studiekeuze. Uit onderzoek van Eenvandaag (2017) bleek dat 78 procent van de onderzochte jongeren aangeeft een hoge prestatiedruk te ervaren die deels wordt versterkt door ouders en omgeving. Volgens hen heerst er binnen de huidige maatschappij een beeld waarin het noodzakelijk wordt geacht om te blijven presteren, maar daarnaast ook volop van je studentenleven te moeten genieten (Eenvandaag, 2017). Daarbij is er ook een financiële druk bij studenten door de prestatiebeurs waarin gestreefd wordt om binnen tien jaar een diploma te behalen (Onderwijsraad, 2008). Voldoet de student hier niet aan, dient hij of zij de lening van de gehele studie terug te betalen. De gemiddelde studieschuld ligt volgens het CBS (2022) momenteel op zo'n 15.900 euro. Dat is 700 euro meer dan een jaar daarvoor. Met ingang van de invoering van het leenstelsel in 2015 is de gemiddelde studieschuld met zo'n 3.500 euro gestegen (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022). Er lijkt dus veel van de studiekeuze af te hangen voor jongvolwassenen.

Zo kan het maken van een verkeerde studiekeuze – en daarbij het oplopen van studievertraging of -uitval – ook bepaalde gevolgen met zich meebrengen, voor zowel de student zelf als voor de maatschappij. Studenten kunnen hun studiekeuze (volledig) uitstellen en besluiten om niet meer toe te treden tot het onderwijs (Rickinson & Rutherford, 1995). Bij uitval halen studenten helemaal geen diploma en worden er dus kosten gemaakt die geen rendement opleveren in de vorm van het voltooiën van een studie (Onderwijsraad, 2008). Wanneer studenten van studie switchen doen zij er langer over om hun diploma te behalen. Dit brengt voor zowel de student en zijn of haar ouders als voor de onderwijsinstellingen een flink aantal kosten met zich mee. Zo kan een uitvalpercentage van 31 procent binnen het hoger onderwijs al snel neerkomen op zo'n 180 miljoen euro in verlies per jaar (Onderwijsraad, 2008). Daarbij maken ook de studenten kosten via collegegeld en andere studie-gerelateerde uitgaven. Tevens kan het later toetreden tot de arbeidsmarkt leiden tot een inkomensverlies (Onderwijsraad, 2008). Er werd daarnaast berekend dat verkeerde studiekeuzes en de daarbij behorende studie-uitval in combinatie met de onderbenutting van capaciteiten van scholieren en inflexibiliteit van het onderwijssysteem, het hele onderwijs in Nederland jaarlijks zo'n 7 miljard euro kost (Onderwijsraad, 2008). Ook minister Dijkgraaf van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft zich recent over dit probleem uitgesproken. Hij pleit ervoor dat scholieren zich beter oriënteren bij het maken van een studiekeuze. Volgens hem maken te veel studenten momenteel een verkeerde keuze en is het uitvalpercentage veel te hoog (Visser, 2022). Dit tezamen maakt de moeilijkheden rondom studiekeuze en -uitval een maatschappelijk probleem.

De keuze om te stoppen met een studie kan ook het zelfbeeld van een student beïnvloeden. Studenten kunnen hun academisch zelfvertrouwen kwijtraken wanneer zij geen diploma behalen (Tinto, 1987). Hierdoor kunnen studenten hun eigen vaardigheden en capaciteiten negatief in gaan schatten, wat de drempel voor het beginnen aan een nieuwe opleiding nog hoger kan maken (Tinto,

1987). Dit is wat The Coaching Company bij haar eigen deelnemers ook terugziet. Ondanks de intensieve begeleiding en coaching die binnen The Coaching Company geboden wordt, ziet het bedrijf dat sommige jongeren een bepaalde drempel ervaren binnen hun studiekeuzeproces (E. Kuipers, persoonlijke communicatie, 9 september 2022). In de zeven jaar dat The Coaching Company verschillende jongeren heeft mogen begeleiden op gebied van studiekeuze, hebben zij al veel jongeren succesvol een studiekeuze zien maken. Echter zien zij ook dat er gedurende dit proces nog steeds moeilijkheden blijven spelen. Volgens The Coaching Company bestaat het grootste contrast vooral uit het feit dat deelnemers die wél succesvol het studiekeuzetraject doorlopen, een beter besef hebben van wie ze zijn en wat ze willen. Echter lijkt hier niet iedereen meteen in te slagen. Daarbij zien zij dat het zetten van de eerste stap soms erg lastig kan zijn; niet weten waar te beginnen of hoe kan veel vragen oproepen bij jongeren. Er lijkt nog een bepaalde mate van onzekerheid of twijfel bij jongvolwassenen te spelen wanneer het aankomt op het maken van een studiekeuze. The Coaching Company is daarbij benieuwd naar hoe deze jongeren hun studiekeuzeproces ervaren en waar momenteel precies de moeilijkheden voor hen zitten (E. Kuipers, persoonlijke communicatie, 9 september 2022).

1.4 Doelstelling

Om te achterhalen waar jongeren bij The Coaching Company precies in belemmerd worden met betrekking tot het maken van een studiekeuze, wordt hier onderzoek naar gedaan. Binnen dit onderzoek wordt er dieper gekeken naar waar deze jongeren gedurende hun studiekeuzeproces precies tegenaan lopen en waar zij mogelijk meer ondersteuning bij nodig hebben.

Wanneer jongeren een bewuste studiekeuze maken, vergroot dit de kans op het voortzetten van de studie (ResearchNed, 2020). Dit omvat het doel wat The Coaching Company voor ogen heeft. Zij streeft ernaar om jongeren zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen in het proces van studiekeuze, door de deelnemers bewust te maken van zijn of haar eigen kunnen en te motiveren om de eerste stap in het studiekeuzeproces te zetten.

Om dit te kunnen bereiken is inzicht nodig in hoe dit studiekeuzeproces door de doelgroep precies ervaren wordt. Daarbij kan er gekeken worden naar mogelijke thema's die een rol spelen bij dit studiekeuzeproces. Hierbij kan gedacht worden aan factoren die dit proces kunnen belemmeren en die mogelijk de drempel voor het maken van of beginnen met het kiezen van een studie lastiger maken. Ook kan er gekeken worden naar factoren die het studiekeuzeproces bevorderen en de mogelijke rol die de begeleiding vanuit The Coaching Company hierin heeft. Al deze ervaringen van de deelnemers kunnen in kaart worden gebracht, waarbij er tevens aandacht kan worden besteed aan mogelijke verbeterbehoeften vanuit de deelnemers van The Coaching Company.

Met deze verkregen inzichten wil The Coaching Company graag haar trainingen en/of coaching zodanig inzetten dat deze doelgroep gehoord en geholpen kan worden.

1.4.1 Adviesvraag

De adviesvraag vanuit The Coaching Company is als volgt:

“Welke hulpmiddelen/tools kan The Coaching Company bieden om het studiekeuzeproces voor jongeren gemakkelijker te maken en daarmee de drempel tot het maken van deze keuze te verlagen?”

1.4.2. Onderzoeksvraag

Voor dit onderzoek is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

“Hoe ervaren jongeren die deelnemen aan een studiekeuzetraject bij The Coaching Company hun studiekeuzeproces?”

Daarbij zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- *“Welke rol speelt persoonlijke ontwikkeling vanuit The Coaching Company binnen de ervaringen van deze jongeren tijdens het studiekeuzeproces?”*
- *“Welke verbeterbehoeften hebben deze jongeren binnen het studiekeuzeproces?”*

1.5 Leeswijzer

Wat betreft de inhoud van het onderzoek is er een leeswijzer opgesteld. Het onderzoek zal bestaan uit vijf hoofdstukken, waarvan de inleiding het eerste hoofdstuk vormt. Het theoretisch kader vormt het tweede hoofdstuk; hierin zal middels wetenschappelijke onderbouwing dieper worden ingegaan op het betreffende onderwerp binnen dit onderzoek. In het derde hoofdstuk zal de methode voor het onderzoek besproken en worden gemaakte keuzes wat betreft de onderzoeksopzet verantwoord. In Hoofdstuk vier zullen voor zowel het veldonderzoek als het literatuuronderzoek de resultaten worden besproken, waar in het laatste hoofdstuk een antwoord zal worden gegeven op de onderzoeksvraag. Daarnaast zal er in Hoofdstuk vijf aandacht worden besteed aan de discussie en eventuele aanbevelingen voor de opdrachtgever.

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk zal aan de hand van wetenschappelijke literatuur het onderwerp studiekeuze verder worden onderzocht. Hierbij zal er eerst ingegaan worden op de betreffende doelgroep om hier een beter beeld over te krijgen in relatie tot het onderwerp van studiekeuze. Ook zal er worden gekeken naar onder andere de cognitieve- en identiteitsontwikkelingen bij adolescenten en hoe dit in verband staat met de studiekeuze. Vervolgens zullen er verschillende theorieën en modellen met betrekking tot studiekeuze behandeld worden om de factoren te kunnen identificeren die hier een rol bij spelen. Hierbij zal worden ingegaan op factoren die dit keuzegedrag beïnvloeden en die tevens samenhangen met de fase waarin adolescenten zich bevinden. Omdat The Coaching Company zich in het bijzonder richt op studiekeuze in combinatie met persoonlijke- en identiteitsontwikkeling zal dit met name het uitgangspunt vormen van relevante beschikbare literatuur.

2.1 Adolescenten

De doelgroep van dit onderzoek omvat een brede en gevarieerde groep die binnen de literatuur onder de verzamelnaam 'adolescenten' valt. Adolescenten zijn jongeren tussen de 12 en 18 jaar oud (Feldman, 2019). De adolescentie kenmerkt zich als het ontwikkelingsstadium tussen de kindertijd en de volwassenheid (Feldman, 2019). Het is een stadium dat moeilijk af te bakenen valt en daardoor kenmerkend is voor de wijze waarop er in de maatschappij naar deze periode gekeken wordt: adolescenten worden niet meer als kinderen gezien maar anderzijds ook nog niet als volledige volwassenen. De adolescentie is een fase waarin identiteitsontwikkeling met name centraal staat (Erikson, 1963). Hier zal later nader op in worden gegaan.

2.1.1 Cognitieve ontwikkelingen in de adolescentie

De adolescentie brengt een grotere mate van onafhankelijkheid met zich mee (Feldman, 2019). Deze onafhankelijkheid valt voor een deel te verklaren uit de veranderingen die op dit moment plaatsvinden in de hersenen. Gedurende de adolescentie doorlopen de hersenen een grote mate van groei. Opmerkelijk hierin is dat de ontwikkeling van verschillende delen van de hersenen echter niet synchroon lijkt te lopen. Deze ontwikkeling verloopt van onderen naar boven en vervolgens van achteren naar voren (Westenberg, 2008). Daarbij ontwikkelen de voorste hersendelen zich het allerlaatst: de prefrontale cortex. Dit hersendeel kenmerkt zich onder andere door de mate waarop beslissingen en inschattingen worden gemaakt, impulsen worden beheerd, maar ook de mate van zelfsturing middels het stellen van bepaalde doelen, het maken van plannen, deze uitvoeren en kunnen evalueren (Feldman, 2019; Icenogle & Cauffman, 2021; Ploegmakers-Burg & Stortelder, 2008). Pas gedurende en vooral na de adolescentie vindt de ontwikkeling van zelfsturing en zelforganisatie haar voltooiing (Ploegmakers-Burg & Stortelder, 2008). Deze late hersenontwikkeling heeft als gevolg dat de meeste adolescenten nog niet voldoende beschikken over gerijpt beslissings- en sturingsvermogens. Met name bij hevige emotionele situaties of bij moeilijke conflicterende keuzes is het hersencircuit van de zelfsturing nog niet op volwassen niveau gerijpt (Slot, 2019; Ploegmakers-Burg & Stortelder, 2008).

Zo heeft deze late rijping gevolgen voor de wijze waarop adolescenten keuzes maken. Met betrekking tot toekomstgerichtheid is deze leeftijdsgroep sneller geneigd om korte-termijnresultaten zwaarder te laten wegen dan resultaten op lange termijn (Icenogle & Cauffman, 2021). Daarbij kunnen zij bepaalde afwegingen maken waarin risico's worden onderschat of de consequenties van hun keuzes niet volledig onder ogen worden gezien (Ploegmakers-Burg & Stortelder, 2008; Icenogle & Cauffman, 2021). Voor veel adolescenten is het in dit stadium van cognitieve ontwikkeling nog te lastig om langetermijnbeslissingen te maken of doelen te stellen (Icenogle & Cauffman, 2021). Wanneer jongeren op een vrij jonge leeftijd al een studiekeuze moeten maken die verschillende langetermijngevolgen voor hen heeft, wordt hier eigenlijk iets van hen gevraagd waartoe zij nog helemaal niet goed in staat zijn (Westenberg, 2008). Dit blijkt onder andere uit het onderzoek van Eenvandaag (2017) onder middelbare scholieren: zo'n 67 procent van de onderzochte studenten lijkt moeite te hebben met het maken van hun studiekeuze. Daarnaast toont recent onderzoek van Dopmeijer (2021) aan dat veel studenten tegenwoordig kampen met angst, stress of somberheid. Het blijkt dat veel studenten hun studietijd ervaren als een moeilijke en stressvolle tijd die mede veroorzaakt zou worden door de huidige, prestatiegerichte maatschappij (Dopmeijer, 2021).

2.1.2 Identiteitsontwikkeling in de adolescentie

Zoals eerder is benoemd is de adolescentie een periode waarin de kindertijd stopt en overgaat in een nieuwe fase (Feldman, 2019). Dit heeft ook invloed op de wijze waarop jongeren naar zichzelf gaan kijken. Adolescenten beginnen zichzelf op een meer gestructureerde en samenhangende wijze te zien waarbij ze verschillende aspecten van hun 'ik' tegelijkertijd inzien. Zo kan de adolescent een onderscheid maken tussen zijn of haar fysieke zelfbeeld, sociale zelfbeeld en schoolgebonden zelfbeeld. Deze zelfbeschrijvingen kunnen in de loop der tijd langzaam veranderen. In sommige gevallen kan juist deze groeiende differentiatie van het zelfbeeld ervoor zorgen dat jongeren met veel vragen kampen over hun eigen persoonlijkheid. Daarbij kan er een verlangen bestaan bij de adolescent om op bepaalde wijze gezien te worden door zijn of haar omgeving en kan het voor hen lastig zijn wanneer dit beeld niet met de realiteit overeenkomt (Feldman, 2019; Slot, 2019). Zo proberen adolescenten een omgeving te creëren waarin overtuigingen over het 'zelf' bevestigd worden. Hun gedrag zou worden gemotiveerd door bepaalde normen die het ideale en gewenste 'zelf' weerspiegelen. Wanneer er niet aan deze normen wordt voldaan, kan dit specifieke emoties veroorzaken als neerslachtigheid, angst of druk (Gilovich et al., 2016).

2.1.2.1 Identiteit volgens Erikson

Een belangrijke kerntaak binnen de adolescentie is het ontwikkelen van een volwassen persoonlijke identiteit. Deze omvat 'wie je bent' en wat je wilt in het leven met de daarbij behorende volwassen verantwoordelijkheden en persoonlijke overtuigingen (Slot, 2019). Psycholoog E. Erikson (1968) omschrijft deze fase als het stadium van "*identiteitsintegratie versus identiteitsverwarring*". Hierin proberen adolescenten te ontdekken wat hen uniek maakt en wat hen onderscheid van anderen. Erikson (1968) definieert de identiteitsintegratie als 'een gevoel van identiteit', waarbij hij identiteit

beschouwt als “een subjectief gevoel van een versterkende eenheid en continuïteit”. Hierbij legt hij nadruk op het subjectieve gevoel dat mensen zich onder verschillende omstandigheden steeds dezelfde persoon blijven voelen, ondanks de veranderingen die plaatsvinden binnen het individu of in zijn of haar omgeving.

Volgens Erikson (1968) uit de identiteitsontwikkeling zich in het toenemende aantal keuzes die gemaakt moeten worden tijdens de adolescentie, zoals de studie- en beroepskeuze. Om echter dit soort keuzes te kunnen maken en daarbij tot een gevoel van identiteit te kunnen komen, hebben jongeren hiervoor tijd en ruimte nodig. Dit vindt volgens Erikson (1968) plaats in het *psychosociaal moratorium*. In deze periode onttrekken jongeren zich tijdelijk van verantwoordelijkheden en nemen zij deze gelegenheid voor het kunnen experimenteren met verschillende identiteiten, rolverdelingen of gedragspatronen. Door deze fase van experimenteren ontwikkelt de adolescent langzaam een beter beeld van zijn of haar eigen behoeften, verlangens en mogelijkheden (Slot, 2019).

Wanneer de adolescent er niet in slaagt om een passende identiteit aan te nemen, lopen zij volgens Erikson (1968) kans om vast te lopen binnen dit proces en in een stadium van *identiteitsverwarring* te verkeren. Deze verwarring kan vervolgens gepaard gaan met bepaalde negatieve gevoelens zoals onzekerheid over de toekomst, het leven, of de persoonlijkheid van de adolescent (Slot, 2019).

Volgens deze theorie zou er dus gesteld kunnen worden dat wanneer jongeren moeilijkheden ervaren met betrekking tot de eigen identiteit, dit mogelijk ook door kan schemeren in de moeilijkheden die zij ervaren bij toekomstige keuzes als het kiezen van een studie.

2.1.2.2 Identiteit volgens Berzonsky

M. Berzonsky (2008), hoogleraar Psychologie, beschrijft de identiteitsontwikkeling van adolescenten in een dynamisch model dat zich meer specifiek richt op het exploratieproces. Dit model toont de verschillende wijzen waarop individuen zoeken naar of verwerken en gebruik maken van relevantie informatie met betrekking tot de identiteit. Hierbij worden een drietal soorten van exploratie onderscheiden die verwijzen naar de specifieke verwerkingsstrategie die adolescenten hanteren tijdens identiteitsconflicten en het vormen van identiteitsovertuigingen (Berzonsky, 2008). Hierbij kan dus ook gedacht worden aan de studiekeuze.

1. De informatiegeoriënteerde stijl.

Hier gaan adolescenten op actieve wijze om met identiteitsproblematiek middels het onderzoeken en evalueren van relevantie informatie om tot een weloverwogen identiteitskeuze te komen. Wanneer zij geconfronteerd worden met informatie die afwijkt van hun eigen opvattingen, tonen zij een bereidheid om aspecten van de eigen identiteit te willen corrigeren (Berzonsky, 2008). Het kunnen aannemen van deze open houding zorgt volgens Berzonsky voor een meer gedifferentieerde en geïntegreerde identiteit.

2. De normatieve stijl.

Adolescenten die deze stijl hanteren, baseren zich op verwachtingen van belangrijke anderen (met name ouders of andere gezaghebbenden) wanneer zij identiteitsproblematiek ervaren. Dit resulteert in conservatie en een rigide houding waarin weinig sturing of flexibiliteit mogelijk is (Feldman, 2019; Slot,

2019). Deze adolescenten kunnen zich mogelijk eerder gesloten opstellen tegenover afwijkende informatie die de eigen overtuigingen tegenspreekt (Vansteenkiste & Soenens, 2009; Slot, 2019).

3. *De verward-vermijdende stijl.*

Deze individuen kenmerken zich door het vermijden of uitstellen van beslissingen tot de situatie hen dwingt om een beslissing te maken (Feldman, 2019). Wanneer zij ervoor kiezen om toch te handelen, wordt hun gedrag voornamelijk gestuurd door verwachtingen en gevolgen van buitenaf (Berzonsky, 2008).

Onderzoek van Smits et al. (2008) toont aan dat adolescenten met een informatiegeoriënteerde stijl vaker sterke identiteitskeuzes maken, zich overal positiever voelen en sneller connecties kunnen maken met anderen. Ook ervaren zij hun ouders als autonomie-ondersteunend. Adolescenten die een normatieve stijl hanteren blijken daarentegen meer vooroordelen te hebben en minder bereidheid te tonen in de acceptatie van andermans afwijkende denken en handelen. Zij ervaren hun ouders vaker als controlerend. Adolescenten met een verward-vermijdende stijl lijken het minst vaak tot identiteitskeuzes te kunnen komen. Zij voelen zich eerder negatief en kunnen daarnaast tekenen van agressie vertonen. Ook deze groep ervaart hun ouders als controlerend (Smits et al., 2008).

Op basis van deze literatuurbeschrijving valt te verwachten dat studenten met een informatiegeoriënteerde stijl eerder tot een beter passende studiekeuze komen en tevens hun slagingskansen vergroten voor het succesvol doorlopen van hun studie.

2.1.3 *Sociale ontwikkelingen in de adolescentie*

Een ander kenmerk binnen de adolescentie is de vorming van relaties met anderen, in het bijzonder met leeftijdsgenoten (Slot, 2019). Adolescenten besteden namelijk meer tijd dan kinderen of volwassenen aan interactie met leeftijdsgenoten. Ook rapporteren zij de hoogste mate van geluk in de context van leeftijdsgenoten en kennen zij de hoogste prioriteiten toe aan gedragsnormen van leeftijdsgenoten (Brown & Larson, 2009).

Ook tijdens de identiteitsvorming van adolescenten is het contact met gelijkgestemden van belang. Binnen dit contact lijken adolescenten elkaar te spiegelen en bewonderen zij elkaar in gezamenlijke activiteiten en ideeën. Bij dit onderlinge spiegelingsproces zijn spiegelneuronen in de hersenen verantwoordelijk voor dit proces van automatisch empathie. Dit maakt dat adolescenten hun meningen, capaciteiten en fysieke veranderingen met leeftijdsgenoten vergelijken en zich hierop aanpassen. Daarbij zoeken zij naarmate de eigen identiteit in ontwikkeling is vaker gelijkgestemden op (Feldman, 2019). Vooral tijdens de late adolescentie lijken jongeren zich te wenden tot individuen die in hun ogen als deskundig op een bepaald gebied worden geacht. Bij sociale problematiek wenden zij zich vaker tot leeftijdsgenoten, waar bij meer gecompliceerde problematiek eerder om advies gevraagd wordt bij ouders of andere volwassen figuren (Slot, 2019; Perrine & Aloise-Young, 2004). Dit lijkt ook overeen te komen met de bevindingen uit het onderzoek van Kemper et al. (2007) naar de gedragsdeterminanten van scholieren bij het maken van een studiekeuze. Daaruit blijkt dat de sociale omgeving van aankomend studenten een zeer belangrijke rol kan spelen binnen hun studiekeuzeprocess. Daarbij lijken ouders een grote invloed te hebben naarmate zij meer sturend

gedrag vertonen en kunnen daarmee de keuze voor een studie beïnvloeden. Daarnaast wordt de sociale kring van de studiekeuze ook als een belangrijke informatiebron gezien (Kemper et al., 2007). Zo stelt Kappe (2017) dat er voor het vergroten van het studiesucces bij studenten gebruik kan worden gemaakt van *peer support*. Hierbij wordt er ingespeeld op de mate van steun die de meeste adolescenten ontleen aan het contact met leeftijdsgenoten. Studenten helpen en ondersteunen elkaar hierbij op intensieve wijze op gebied van studie en/of studiekeuze. *Peer support* kan ingezet worden in verschillende vormen en kan bijdragen aan een grotere mate van betrokkenheid en 'erbij horen'. Ook zou *peer support* de sociale- en academische aansluiting en de beheersing van studievaardigheden kunnen bevorderen (Kappe, 2017). Deze vorm van begeleiding kan in iedere studiefase ingezet worden en is daarnaast een geschikte manier om studenten te begeleiden gedurende de overgang van voortgezet onderwijs naar het hoger onderwijs. Ook rondom mentale problematiek kan *peer support* studenten geschikte hulp bieden (Kappe, 2017).

2.2 Studiekeuze en identiteit

Volgens studie(keuze)succes onderzoekster Meens (2019) gaat het keuzeproces vooral over het onderzoeken van de identiteit en het daarna kunnen binden aan de keuzes die de adolescent op basis daarvan maakt. Dit onderzoeken wordt ook wel 'exploreren' genoemd. Het wel of niet kunnen binden aan een gemaakte keuze wordt 'commitment' genoemd. Op beiden zal nader worden ingegaan in deze paragraaf.

Volgens Meens (2019) leiden bepaalde (levens)keuzes en het exploreren hiervan en committeren hieraan, tot de vorming van de identiteit. Daarbij is het van belang om ook naar het type motivatie achter deze keuze te kijken. Deze zouden namelijk allebei van invloed kunnen zijn op de mate van studiesucces (Meens, 2019; Soenens & Vansteenkiste, 2011).

In deze paragraaf zal worden ingegaan op de verschillende fasen van studiekeuze, waarbij er theorieën over zowel motivatie als identiteit in relatie tot studiekeuze zullen worden behandeld.

2.2.1 Fasen van het studiekeuzeproces

Binnen bestaande literatuur kan het studiekeuzeproces worden opgedeeld in een viertal soorten fasen (Germeijs en Verschueren, 2006). Deze zullen een voor een worden behandeld. Daarbij zal worden ingegaan op welke eisen er per fase aan jongeren gesteld worden en ook welke begeleiding hierin passend kan zijn.

1. Motivatiefase

De eerste fase van het studiekeuzeproces omvat het ontwikkelen van motivatie. In deze fase ontwikkelt de jongere het besef dat er vroeg of laat een keuze zal moeten worden gemaakt en dat het dus van belang is om zich te gaan verdiepen in deze keuze. Belangrijk hierbij is dat de noodzaak voor deze keuze gevoeld moet worden. Dit wil zeggen dat deze taak niet enkel als rationeel belangrijk gezien moet worden, maar dat er ook een emotionele urgentie gevoeld moet worden (Kunnen, 2013a). Voor een effectief studiekeuzeproces is het van essentieel belang om tijdens de begeleiding

hier ook aandacht aan te besteden. Daarbij werkt stimulatie door leeftijdsgenoten vaak beter dan bij volwassenen. Ook lijken vrouwelijke studenten vaak meer baat te hebben bij het kunnen praten met anderen, waar mannelijke studenten liever willen doen en ervaren (Kunnen, 2013a).

Motivatatie kan tevens gezien worden als een van de factoren die een rol spelen bij de mate van studiesucces. Een tekort aan motivatie is namelijk een van de belangrijkste redenen waarom studenten stoppen met hun opleiding en/of hun studiekeuze uitstellen (ROA, 2013). Daarbij kan het gaan om een tekort aan interesse, tekort aan inzicht in het belang of de werkwijze waarop het onderwijs wordt verzorgd (Kappe, 2017). Motivatieproblemen binnen het onderwijs lijken daarnaast een internationaal probleem. Opmerkelijk is daarbij dat Nederlandse studenten vergeleken met andere EU-studenten tot de top 3 minst gemotiveerden te lijken behoren (Peetsma, Hascher, Van der Veen & Roede, 2005).

Er kan bij motivatie onderscheid worden gemaakt tussen verschillende typen motivatie. De Zelf-Determinatie Theorie van Deci & Ryan (2000) omschrijft motivatie als 'de hoeveelheid ervaren autonomie gedurende het uitvoeren van een activiteit of het vertonen van bepaald gedrag'. Is er sprake van een hoge mate van ervaren autonomie, dan wordt dit ook wel 'zelfdeterminatie' genoemd. Wanneer motivatie grotendeels gebaseerd is op zelfdeterminatie, is er sprake van *autonome motivatie* (Deci & Ryan, 2000). Liggen de redenen van het gedrag of het uitvoeren van een activiteit juist buiten het individu, en lijkt er dus geen eigen keuze te zijn maar een opgelegde keuze, dan wordt dit ook wel *gecontroleerde motivatie* genoemd. Daarbij is de meest onafhankelijke vorm van motivatie de *intrinsieke motivatie*. Deze komt volledig vanuit het individu zelf. Dit uit zich in een bepaalde natuurlijke nieuwsgierigheid of oprechte interesse in een bepaald iets; denk bijvoorbeeld aan het leren van een nieuwe taal om hierdoor nieuwe dingen te kunnen ervaren en niet omdat dit vanuit werk of school vereist wordt. Intrinsieke motivatie komt voort uit de beloning die de activiteit zelf opbrengt (Deci & Ryan, 2000). Een andere vorm van autonome motivatie is *geïdentificeerde regulatie*. Hierbij identificeert iemand zich met de activiteit, wegens het na kunnen streven van persoonlijke doelen gedurende het uitvoeren van deze activiteit. Hierbij kan gedacht worden aan het kiezen voor de studie Psychologie met het doel ooit zelf als psycholoog te kunnen gaan werken. Bij geïdentificeerde regulatie wordt er niet direct gekozen voor deze studie vanwege het plezier wat het studeren zal opleveren, maar juist vanwege het beoogde einddoel wat het individu voor ogen heeft. Daarin maakt het individu een vrije keuze voor deze studie, echter is de motivatie hierin extrinsiek wegens de gekozen reden die zich buiten de gekozen taak zelf bevindt (Vansteenkiste et al., 2007). Wanneer een individu geen tekenen van motivatie vertoont wordt dit *amotivatatie* genoemd. Deze vorm valt niet onder autonome of gecontroleerde motivatie, en kan betekenen dat in dit geval een student geen redenen kan geven waarom hij een bepaalde studie gekozen heeft (Meens, 2019).

Zo onderzochten Meens, Bakx, Klimstra, & Denissen in 2018 de mate van motivatie onder toekomstige studiekeuzers voordat zij zich definitief bij een opleiding inschreven. Hieruit bleek dat studenten een grotere kans op studiesucces hadden wanneer zij meer beschikken over een autonome

motivatie en minder tekenen van amotivatie vertonen. Met name autonome motivatie lijkt dus een grote rol te spelen binnen het studiekeuzeproces. Dit maakt dat de student zich betrokken kan voelen bij de opleiding en lijkt een voorwaarde voor studiesucces te zijn (Meens, 2019). Echter lijkt het meten van motivatie voorafgaand aan de studie geen grote voorspellende waarde voor studiesucces te hebben. Deze motivatie lijkt vaker gebaseerd te zijn op zelf-geconstrueerde en vaak niet reële beelden, waardoor er verwachtingen ontstaan waar niet altijd aan voldaan kan worden. Dit kan vervolgens leiden tot een daling in motivatie en het gevoel een verkeerde studiekeuze gemaakt te hebben (Meens et al., 2018).

Volgens Meens (2019) is het dus van belang om deze verwachtingen te beheren en de student een volledig beeld te kunnen geven van het studieprogramma voordat hij zich definitief hieraan toewijdt. Dit kan bereikt worden wanneer hogescholen en universiteiten realistische ervaringen voor studiekezers aanbieden waarbij de student vooral van oprechte informatie kan worden voorzien. Ook is het van belang volgens Meens (2019) dat de student vervolgens reflecteert op deze ervaringen met een ouder, docent of coach, om op een grondige wijze te onderzoeken of deze studie wel of niet past. Nadat de student ervaringen heeft opgedaan bij een mogelijke toekomstige studie, kan de motivatie van de student worden onderzocht in begeleiding van een (loopbaan)coach. Dit is volgens Meens (2019) de juiste wijze om een student op weg te helpen bij het vinden van een studie waar de student zich gelukkig in kan voelen.

2. *Exploratiefase*

De tweede fase van het studiekeuzeproces kenmerkt zich door de mate van exploratie. Dit betreft het onderzoeken van verschillende keuze-opties ('breedte-exploratie') en vervolgens het vergelijken van deze opties op reflectieve wijze ('diepte-exploratie') (Meens, 2019). Om op effectieve wijze te kunnen exploreren dienen jongeren over verschillende psychologische vaardigheden te beschikken; denk aan het kunnen plannen en/of overzien van consequenties op lange termijn. Zoals eerder benoemd beschikken sommige adolescenten hier nog onvoldoende over (Ploegmakers-Burg & Stortelder, 2008). Zij zouden hier gebruik kunnen maken van de begeleiding en ondersteuning vanuit volwassenen, wat betreft het leren plannen, onderzoeken van informatie en creëren van overzicht (Kunnen, 2013a).

Wanneer er voldoende motivatie is, kan in deze fase aandacht worden besteed aan het uitproberen en verkennen van en/of praten en informatie verzamelen over een betreffende studie. Binnen het studiekeuzeproces begint de exploratie eerst bij het individu zelf en gaat vervolgens verder in exploratie van de mogelijkheden die aansluiten bij het individu zelf (Kunnen, 2014). Als voorwaarde hiervoor dient het individu een urgentie te voelen om te gaan exploreren, zijn of haar interesses en voorkeuren uitgezocht te hebben en over de vaardigheid te beschikken om mogelijkheden te kunnen afwegen en vergelijken. Het is daarbij geen vereiste dat de jongere al met volle zekerheid weet wat hij wil, aangezien dit beeld ook tussentijds bijgesteld kan worden. Het is daarentegen belangrijk dat het individu wel al kan aangeven wat hij of zij op dit moment aantrekkelijk vindt, om op basis van deze kenmerken voor een studie te kunnen kiezen. Er bestaat een grote kans dat op deze wijze de student nog kan toegroeien naar een loopbaan die aansluit bij de betreffende studie (Kunnen, 2013a).

Uit het onderzoek van Meens et al. (2018) bleek dat studenten een grotere kans hebben op studiesucces wanneer zij meer diepte-exploratie vertonen en daarnaast minder rumineren. Dit betekent dat de studenten die zich actief opstellen middels het praten en reflecteren met anderen meer studiesucces vertonen. Daarentegen blijken studenten die vaker piekeren over hun (levens)keuzes minder succes te hebben met een grotere kans op studie-uitval (Meens et al., 2018).

3. *Beslissingsfase*

Pas wanneer er voldoende exploratie-ervaring is opgedaan, kan het individu zich tot een passende keuze zetten (Kunnen, 2014).

In deze fase van het studiekeuzeproces worden de voor- en nadelen van de mogelijke studies afgewogen, tegenover elkaar gezet en wordt er uiteindelijk een beslissing gemaakt. Deze beslissing kan op bewuste wijze worden gemaakt, maar kan anderzijds ook gedurende de tijd duidelijk worden wanneer de student merkt langzaam naar de studie toe te groeien (Kunnen, 2013a). Er lijkt vaak het idee te heersen onder studenten dat zij met het kiezen van hun (eerste) studie al meteen hun verdere loopbaan hiermee vastleggen. Dit lijkt echter in praktijk niet altijd het geval te zijn (Kunnen, 2014). Om een uiteindelijke beslissing voor een studie te kunnen maken, dienen adolescenten beroep te doen op hun cognitieve vaardigheden, namelijk hun persoonlijke voor- en nadelen tegen elkaar afwegen. Dit lijkt echter uit onderzoek voor veel jongeren nog een lastige vaardigheid (Harter & Monsour, 1992). Zoals eerder benoemd wegen voor jongeren vaak korte-termijnbeslissingen zwaarder en kunnen zij zich hiermee eerder laten verleiden in vergelijking met volwassenen (Icenogle & Cauffman, 2021). Dit kan de wijze waarop jongeren voor- en nadelen afwegen wat eenzijdig maken. Ook hier zouden jongeren baat kunnen hebben bij goede begeleiding vanuit volwassenen, waar tevens ondersteuning geboden zou kunnen worden bij het leren omgaan met piekeren over verschillende afwegingen en het leren rangschikken van hun persoonlijke voorkeuren (Kunnen, 2013a).

4. *Uitvoerende fase*

Tot slot gaat het studiekeuzeproces over in een fase waarin de keuze wordt vastgelegd middels de inschrijving en bekendmaking van de gekozen studie bij vrienden en familie. Hoewel een groot deel van de jongeren deze laatste fase probleemloos doorloopt, kunnen sommigen vanuit gevoelens van angst of twijfel deze inschrijving uitstellen (Rickinson & Rutherford, 1995). Begeleiding in deze fase zou kunnen bestaan uit het nogmaals doorlopen van de stappen die de jongere al heeft gemaakt en het uitspreken van eventueel spelende angsten of twijfels. Vooral over het maken van een 'verkeerde' keuze lijkt een bepaalde angst te heersen onder toekomstige studenten (ResearchNed, 2020; Eenvandaag, 2017). Het kan soms helpen om hierbij te benadrukken dat er niet slechts één studie is weggelegd voor de toekomstige student (Kunnen, 2013a).

2.2.2 *Studiekeuze en commitment*

Wanneer de jongere eenmaal zijn of haar studie heeft gekozen, kan hij of zij zich hier langzaam aan gaan binden. Dit wordt ook wel 'commitment' genoemd: de mate waarmee iemand zich met een keuze

verbonden voelt, waarin hij of zij achter de keuze staat en zich ervoor in wil zetten. Commitment vormt zich met name in de ervaringen tijdens de studiejaren, waarbij positieve ervaringen zoals succes, bevrediging of waardering kunnen bijdragen aan commitment, en negatieve ervaringen als falen, het verliezen van interesse of perspectief afbreuk hieraan kunnen doen (Kunnen, 2014). Commitment kan een gevoel van houvast en/of richting geven gedurende de studie. Het is daarin van belang dat de studie passend is bij de voorkeuren en competenties van de studiekeuzer en dat hij of zij zich er graag voor in wil zetten. Volgens Kunnen (2013b) is identiteit hierin de basis. Het weten wat je wilt, wat je belangrijk vindt, waar je goed in bent maar ook wat je kwetsbare kanten zijn, kan houvast geven tijdens het maken van een keuze (Kunnen, 2013b). Ook Kappe (2017) stelt dat een hoge mate van betrokkenheid en binding van de student bij zijn of haar gekozen opleiding de mate van studiesucces positief kan beïnvloeden.

Samenvattend kan er gesteld worden dat er verschillende soorten factoren zijn die het studiekeuzeproces van adolescenten kunnen beïnvloeden. Cognitieve invloeden zoals de onvoltooide hersengroei kunnen ervoor zorgen dat jongeren moeilijker inschattingen kunnen maken met betrekking tot de consequenties die keuzes als de studiekeuze voor hen kunnen hebben (Ploegmakers-Burg & Stortelder, 2008; Icenogle & Cauffman, 2021). De identiteitsontwikkeling laat zien dat er verschillende ontwikkelingen plaatsvinden binnen de wijze waarop jongeren naar zichzelf gaan kijken, wat vervolgens invloed kan hebben op welke keuzes zij maken als uniek individu (Erikson, 1968; Vansteenkiste & Soenens, 2009). Sociale ontwikkelingen laten zien dat jongeren veel waarde hechten aan de zienswijze van leeftijdsgenoten en hen als belangrijke informatiebron beschouwen (Feldman, 2019; Kemper et al., 2007). Tot slot kunnen er verschillende fasen binnen het studiekeuzeproces onderscheiden worden die ieder hun eigen uitdagingen kennen. In elk van deze fasen kunnen jongeren op persoonlijke wijze ondersteund worden bij de moeilijkheden die zij in dit stadium ervaren. Om te achterhalen binnen welke fase of welke factoren jongeren het meeste moeilijkheden ervaren, zal hier tijdens het veldonderzoek naar gevraagd worden bij de beoogde doelgroep. Hierbij zal in kaart worden gebracht hoe jongeren deze fasen van studiekeuze ervaren en of zij mogelijke hulp-/verbeterbehoeften hebben hierin.

3. Methode

In dit hoofdstuk zal beschreven worden hoe het veldonderzoek is opgesteld en hoe dit is uitgevoerd. Ook volgt hier een beschrijving van het onderzoeksdesign, de onderzoekspopulatie, de wijze van dataverzameling en data-analyse.

3.1 Onderzoeksdesign

Om de hoofdvraag van dit onderzoek te kunnen beantwoorden is er kwalitatief onderzoek verricht waarbij er semigestructureerde interviews zijn afgenomen. Er is gekozen voor een kwalitatieve studie wegens het in kaart kunnen brengen van de belevingen en ervaringen van de respondenten omtrent hun studiekeuzeproces. Daarnaast is bij dit type onderzoeksdesign de context rondom deze ervaringen van de respondenten relevant (Verhoeven, 2018). Middels het inzetten van semigestructureerde interviews kunnen er specifieke vragen worden opgesteld aan de hand van een topiclijst. Dit betreft een vragenlijst die relevante thema's en onderwerpen bevat die gedurende het interview besproken zullen worden. Dit type interview kan zowel open als gesloten vragen bevatten (Verhoeven, 2018). Daarbij is er ruimte voor variatie in de volgorde van de vragen en is er voldoende ruimte voor de respondent om eigen invulling te kunnen geven aan bepaalde antwoorden. De onderzoeker is hierin vrij om dieper door te kunnen vragen op de gegeven antwoorden. Daarnaast biedt een semigestructureerd interview ook mogelijkheid om verder door te vragen op persoonlijke en emotionele factoren (Baarda & Bakker, 2021). Op deze wijze kan er een gedetailleerd beeld van de ervaringen en belevingen van de respondent onderzocht worden. Het belangrijkste uitgangspunt hierbij is dat het perspectief van de respondent voorop staat (Verhoeven, 2018).

3.2 Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie voor dit onderzoek bestaat uit jongeren tussen de 16 en 24 jaar die momenteel deelnemen of ooit eerder hebben deelgenomen aan het studiekeuzetraject bij The Coaching Company. Het gaat hierbij om jongeren die zich momenteel in het proces van studiekeuze bevinden of recent een studiekeuze hebben gemaakt. Het kan daarbij dus gaan om een eerste studiekeuze of een keuze voor een mogelijke vervolgstudie (denk aan het doorstromen naar een andere of nieuwe opleiding). Hierbij kunnen de (voor)opleidingsniveaus vmbo, havo, vwo, mbo, hbo en wo worden meegenomen, aangezien dit een representatief beeld geeft van de doelgroep van The Coaching Company.

Er is gekozen om zowel huidige als oud-deelnemers in dit onderzoek mee te nemen wegens het geringe aantal huidige deelnemers. Daarbij is er een harde eis gesteld aan dat er enkel oud-deelnemers in dit onderzoek worden meegenomen die maximaal één jaar geleden hebben deelgenomen aan het programma. Dit heeft als doel de data van dit onderzoek zo recent mogelijk te houden om de betrouwbaarheid te vergroten. Door zowel huidige als oud-deelnemers in het onderzoek te betrekken, kan er een breder beeld van de betreffende problematiek geschetst worden.

Om de eerste deelvraag te kunnen beantwoorden is er tijdens het interview gevraagd naar de ervaringen die de doelgroep heeft opgedaan bij The Coaching Company gedurende hun studiekeuzetraject. Dit kan bij zowel de huidige deelnemers als oud-deelnemers. Wat betreft de huidige groep deelnemers van The Coaching Company is er onderzocht waar deze groep momenteel moeilijkheden ervaart binnen hun studiekeuzeproces en wat hen tot nu toe geholpen heeft in dit proces. Doordat deze groep nog een studiekeuze dient te maken, is gedurende het interview doorgevraagd naar op welke wijze zij hiermee aan de slag zijn gegaan en wat hen daarin tot heden toe belemmert en/of geholpen heeft.

Wat betreft de oud-deelnemers van The Coaching Company heeft deze groep waarschijnlijk al een studiekeuze gemaakt en is mogelijk al begonnen met een (nieuwe) opleiding. Deze groep heeft het volledige studiekeuzeproces al doorlopen en kan als ervaringsdeskundig gezien worden. Gedurende het interview is gevraagd naar hoe zij dit proces ervaren hebben en wat hen belemmert en/of geholpen heeft tijdens het maken van een studiekeuze.

Om de tweede deelvraag te kunnen beantwoorden is het van belang om daarnaast bij beiden groepen te kijken naar welke verbeterbehoeften zij hebben op gebied van studiekeuze en de begeleiding vanuit The Coaching Company hierin.

Aan dit onderzoek hebben in totaal 8 respondenten meegedaan. Dit betreft 4 huidige deelnemers en 4 oud-deelnemers. Voorafgaand is aan hen een informatiebrief over het onderzoek toegestuurd. Deze is terug te vinden in de Bijlage (2).

Tabel gegevens respondenten:

Respondent	Leeftijd	Geslacht	Vooropleiding	Eerste studiekeuze al gemaakt ¹ ja/nee	Startmoment deelname The Coaching Company
S.	18	Vrouw	vwo/gymnasium	Nee	September 2022 ²
E.	18	Vrouw	vwo	Nee	September 2022
A.	20	Vrouw	vwo	Ja	September 2021
J.	19	Man	hbo	Ja	September 2021
G.	17	Vrouw	havo	Ja	September 2022
N.	17	Vrouw	havo	Nee	September 2022
S.	20	Man	wo	Ja	Februari 2022
M.	19	Vrouw	hbo	Ja	September 2021

¹ Wel of geen studiekeuze gemaakt op moment wanneer het interview plaatsvond.

² Startmoment september 2022 omvat de huidige groep deelnemers van The Coaching Company.

3.3 Dataverzameling

Voordat de interviews zijn afgenomen is er allereerst literatuuronderzoek gedaan naar de betreffende problematiek rondom studiekeuze bij adolescenten en jongvolwassenen. Hierbij is gebruikgemaakt van wetenschappelijke literatuur die geraadpleegd is via verschillende databases als Google Scholar, ScienceOpen, CORE en de Fontys Mediatheek. Daarbij is er gezocht op relevante aspecten als: de

sociale en cognitieve ontwikkeling van jongeren, factoren voor studie-uitval of -succes, de fasen van het studiekeuzeproces, etc. Deze vergaarde informatie is vervolgens meegenomen in de semigestructureerde interviews.

Voor de respondentenwerving is er een overzicht van deelnemers opgevraagd die in de periode van september 2021 t/m januari 2023 bij The Coaching Company een tussenjaartraject hebben gevolgd. Dit overzicht bestond uit een lijst van 25 jongeren. Vanuit The Coaching Company is er naar deze jongeren rond medio december een bericht verstuurd over het onderzoek en is aan hen gevraagd of zij op vrijwillige basis zouden willen participeren in het onderzoek. Hier is verder vanuit zowel The Coaching Company als de betreffende deelnemers geen bezwaar tegen gemaakt.

3.3.1 Steekproeftrekking

Tijdens de respondentenwerving zijn er 4 huidige deelnemers benaderd die vanaf september 2022 een studiekeuzetraject volgen bij The Coaching Company. Hiervoor is een selecte steekproef ingezet, dat wil zeggen dat zij niet willekeurig zijn geselecteerd. Dit omdat er wordt gekeken naar respondenten die aan specifieke eisen dienen te voldoen, namelijk jongeren die zich in het proces van studiekeuze bevinden en daarnaast deelnemen aan het studiekeuzetraject van The Coaching Company. Daarnaast zijn er 4 oud-deelnemers benaderd die vanaf september 2021 of februari 2022 bij The Coaching Company een studiekeuzetraject hebben gevolgd. Ook deze deelnemers zijn middels een selecte steekproef geselecteerd. Deze groep dient namelijk te voldoen aan de harde eis van maximaal één jaar geleden te hebben deelgenomen aan het traject binnen The Coaching Company. Dit maakt dat er slechts een beperkte groep kan deelnemen aan het onderzoek. Tevens valt het buiten de reikwijdte van de onderzoeker om een grotere populatie te onderzoeken. Dit verklaart de keuze voor minimaal 8 respondenten. Bij dit type kwalitatief onderzoek is het informatiegehalte van de gegevens die worden verzameld namelijk belangrijker dan de grootte van de groepsomvang (Verhoeven, 2018). Echter beïnvloedt dit wel de generaliseerbaarheid van het onderzoek, wat zal moeten worden meegenomen binnen de Discussie (Baarda & Bakker, 2021).

De interviews zijn afgenomen tussen 9 en 18 januari 2023 op de huidige locatie van The Coaching Company in Arnhem of online. Om de vertrouwelijkheid te kunnen waarborgen hebben de respondenten voorafgaand aan het interview een toestemmingsformulier ondertekend (zie Bijlage 1) waarin zij aangeven op vrijwillige basis aan dit onderzoek deel te nemen en zij ervan verzekerd worden dat hun gegevens met respect en integriteit zullen worden behandeld. In totaal hebben de interviews elk ongeveer zo'n 60 minuten geduurd.

3.4 Meetinstrumenten

Voor de afname van de semigestructureerde interviews is er een topiclijst (zie Bijlage 3) opgesteld. Deze kan structuur bieden gedurende het interview en zorgt ervoor dat alle belangrijke onderwerpen en thema's besproken kunnen worden (Baarda & Bakker, 2021). De topiclijst is opgesteld op basis van relevante thema's die binnen zowel de probleemanalyse als het theoretisch kader in kaart zijn gebracht. Hierbij worden de verschillende fasen van het studiekeuzeproces als uitgangspunt genomen, waarbij er per fase op de specifieke ervaringen van de deelnemers kan worden ingegaan.

Omdat er binnen het literatuuronderzoek uitgebreid aandacht is besteed aan de specifieke doelgroep adolescenten, is dit meegenomen in de topiclijst. Zo is er gekeken naar de wijze waarop de adolescent keuzes maakt en wat er van belang is in deze overweging, de invloed van de sociale omgeving op de studiekeuze, en wat volgens de adolescent zelf de grootste moeilijkheden voor hem of haar zijn gedurende het keuzeproces. Ook zijn er psychologische constructen als motivatie, commitment, exploratie en zelfontwikkeling bevraagd, aangezien uit het literatuuronderzoek gebleken is dat deze ook van invloed kunnen zijn in het studiekeuzeproces. Hierin is ook het model van Berzonsky (2008) meegenomen met betrekking tot de wijze waarop de deelnemers exploratie vertonen binnen hun studiekeuze. Het literatuuronderzoek toont aan dat jongeren die zich actief opstellen gedurende dit exploratieproces, sneller tot een weloverwogen (identiteits)keuze komen (Smits et al., 2008). Om dit bij de doelgroep te kunnen onderzoeken is dit meegenomen in de topiclijst binnen de 'Exploratiefase'. Op deze manier worden de bevindingen van het literatuuronderzoek getoetst en kan er een breed beeld van de ervaringen van de doelgroep in kaart worden gebracht. Tot slot is er binnen dit onderzoek gekeken naar hoe het betreffende studiekeuzetraject van The Coaching Company invloed heeft op de ervaringen van de deelnemers. Ook dit is bij de deelnemers bevraagd, met de daarbij behorende verbeterbehoeften vanuit de deelnemers.

3.5 Betrouwbaarheid en validiteit van meetinstrument

Gedurende het onderzoek is het van belang dat alle vergaarde gegevens en informatie niet van toeval afhangen. Zo kunnen toevalligheden liggen in de onderzoeker zelf, de methode van dataverzameling of de onderzoekssituatie (Baarda & Bakker, 2021). Om de betrouwbaarheid en validiteit van de meetinstrumenten te kunnen waarborgen zijn de volgende stappen ondernomen:

- *Triangulatie*: door gebruik te maken van meerdere meetmethoden, in dit geval het combineren van deskresearch (literatuuronderzoek) met fieldresearch (interviews), kunnen er verschillende theorieën en concepten worden onderzocht die relevant blijken voor dit huidige onderzoek. Door de topiclijst van dit onderzoek op deze eerder onderzochte theorieën te baseren, verhoogt dit de validiteit van het onderzoek (Baarda & Bakker, 2021).
- *Interviewafname*: om op betrouwbare wijze de data van het onderzoek te kunnen vergaren, is er rekening gehouden met de wijze waarop de interviews worden afgenomen. Zo zijn zes interviews fysiek afgenomen in een rustige, afgesloten ruimte op locatie van The Coaching Company zelf. Bij uitzondering zijn er twee interviews online afgenomen wegens externe omstandigheden (covid, etc.). Voor alle interviews is gekozen om de tijdstippen van de afname zo dicht mogelijk bij elkaar te houden (11:00 uur tot 14:00 uur) en niet op extreem vroege of late uren plaats te laten vinden. Dit verhoogt de kans dat er onder gelijke omstandigheden het interview op dezelfde wijze zal verlopen.
- *Peer-review*: tijdens het analyseproces heeft de onderzoeker haar bevindingen regelmatig laten lezen door medestudenten en op basis hiervan aanpassingen gemaakt of aanvullingen gedaan. Dit draagt bij aan het vergroten van de betrouwbaarheid van het onderzoek (Baarda & Bakker, 2021).

3.6 Data-analyse

Nadat de interviews zijn afgenomen kan de data vervolgens worden geanalyseerd. Om de validiteit van de data-analyse te waarborgen zijn audio-opnames gemaakt. Deze zorgen ervoor dat de informatie altijd terug te luisteren is en niet zomaar verloren kan gaan. Ook zorgen de opnames ervoor dat de gegeven antwoorden zo goed mogelijk kunnen worden uitgewerkt en kunnen daarnaast letterlijke citaten van de respondenten uitgeschreven worden. Deze citaten kunnen belangrijke gevoelens of emoties bevatten die relevant kunnen zijn voor de analyse. Om eventuele eigen invulling of verdraaiingen naderhand te voorkomen, zijn alle interviews zo snel mogelijk na afname getranscribeerd.

Nadat alle interviews getranscribeerd zijn kunnen er zorgvuldige analyses worden uitgevoerd. Deze analyse verloopt in drie stappen: open coderen, axiaal coderen en tot slot selectief coderen. Tijdens het open coderen wordt het begrippenkader ontwikkeld en krijgen tekstfragmenten een passende omschrijving (code) die de belevingen van de respondent weergeven. Tijdens axiaal coderen worden deze codes met elkaar vergeleken en gegroepeerd. Er wordt hierbij gekeken naar overeenkomsten en verschillen tussen tekstfragmenten met dezelfde code. Bij de laatste stap van selectief coderen worden de gegroepeerde begrippen met elkaar in verband gebracht en wordt er zorgvuldig geselecteerd in de meest belangrijke thema's uit het veldonderzoek (Verhoeven, 2018).

De uitwerking van dit analyseproces is terug te vinden in het analyseplan (zie Bijlage 4). Alle acht transcripten zijn allereerst doorgelezen en daarna onderverdeeld in fragmenten waar passende codes aan gekoppeld worden. Hierbij is er zorgvuldig gekeken naar de boodschap die de respondent probeert over te brengen. Daarbij focust de onderzoeker zich op woorden die uitdrukking geven aan de beleving van de respondent, denk aan uitspraken omtrent motivatie, exploratie en ervaren steun of barrières. Voorbeelden van enkele woorden zijn: 'twijfels', 'onzeker', 'onbekwaam', 'definitief', 'uitdaging', 'bewustzijn', 'gelijkwaardigheid', 'betrokkenheid', 'vertrouwen', 'stimulans', 'zelfverzekerd', 'groepsgevoel' en 'besef'. Wanneer alle fragmenten een open code hebben gekregen wordt er gekeken naar welke codes met elkaar samenhangen en eventueel kunnen worden ondergebracht in één zelfde categorie, ook wel de axiale code genoemd. Ter verduidelijking zijn deze axiale codes in een kantlijn tussen haakjes gezet om het te kunnen onderscheiden van de open codes. Van alle relevante codes is vervolgens een codeboom opgesteld, deze is terug te vinden in de Bijlage (6). Tot slot worden alle relevante thema's ondergebracht in een mindmap (Bijlage 5) waarin de verbanden tussen de belangrijkste thema's duidelijk worden.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het veldonderzoek beschreven en worden de belangrijkste bevindingen hieruit benoemd. Deze resultaten zijn uitgewerkt per thema uit het interview. Daarbij zal er eerst gekeken worden naar hoe de respondenten hun studiekeuzeproces ervaren hebben en worden de ervaren moeilijkheden besproken. Vervolgens wordt er gekeken naar hoe de respondenten het traject bij The Coaching Company ervaren hebben en welke verbeterbehoeften zij hebben ten aanzien van hun afgeronde traject.

4.1 Studiekeuzeproces

Vanuit de literatuur kan het studiekeuzeproces worden opgedeeld in verschillende fasen (Germeijs en Verschuere, 2006). Te beginnen bij de motivatie van de respondenten om te willen studeren, valt op dat bij de vraag hoe de respondenten zich voelden bij het moeten maken van een studiekeuze, zij allen aangaven een grote mate van druk te ervaren rondom dit keuzeproces. Deze ervaren druk lijkt vooral te bestaan uit het idee of de verwachting dat dit een keuze betreft die de rest van hun leven zou beïnvloeden. Onder een groot deel van de respondenten bestaat het beeld dat zij na deze gemaakte keuze hieraan vast zou zitten en dat het dus voor een groot deel hun toekomst bepaalt. Ook lijkt er vanuit de middelbare school een soort vanzelfsprekendheid te heersen rondom studeren waarbij het als vreemd werd gezien om hiervan af te wijken.

“Het is een soort van iets dat je dan eigenlijk naar mijn idee dan vanaf de middelbare school naartoe werkt ofzo. Dat is ook wel een beetje – op school is het dan altijd: ‘Oh ja en ga je hierna studeren, en dan moet je dat en dat’. Dus er is altijd wel een soort van, nou ja, ik weet niet, een soort prestatieding ofzo. Maar uh, ja. Misschien ook een beetje door mezelf opgelegd, dat denk ik ook wel. [...] Maar uiteindelijk een keuze maken vind ik wel lastig. Het voelt zo definitief ofzo, van als je dan een keuze hebt gemaakt kun je niet terug.”

Vrijwel alle respondenten gaven aan dat ze het gevoel hebben een ‘juiste’ keuze te willen maken en een angst voelen om een verkeerde studie te kiezen. Deze ervaren druk rondom studiekeuze lijkt te komen uit zowel de omgeving (ouders, familie, vrienden, etc.) als door het individu zelf te zijn opgelegd. Zo gaven bijna alle respondenten aan dat ze geen andere optie zagen dan na de middelbare school door te studeren. Ook valt op dat veel respondenten zichzelf vergelijken met leeftijdsgenoten die wél al een studiekeuze gemaakt hebben. Dit kan in sommige gevallen leiden tot gevoelens van onzekerheid of onbekwaamheid.

“En ik denk dat ik ook wel heel erg de druk voelde van - ik had best wel wat oudere nichtjes en mensen om me heen die dan allemaal gingen studeren en allemaal daar mee bezig waren. Of vriendinnetjes die al heel hun leven wisten wat ze wilden worden weet je wel – dat gaf denk ik onbewust ook wel druk, omdat ik dacht van: ‘Oh ja, shit, jij weet het al en ik niet’ [Lacht]. [...] Ja, alsof ik zeg maar gewoon iets niet duidelijk had in mijn hoofd waardoor ik het nog niet wist, of ik nog niet de goede keuze had kunnen maken.”

Alle respondenten gaven aan voor een tussenjaar gekozen te hebben. Eén respondent gaf aan dat dit voor haar als een soort ‘adempauze’ voelde. Het gaf de respondenten de kans om opnieuw te kijken naar hun keuzeproces en hiervoor bewust de tijd te nemen. Zo benoemt een groot deel van de respondenten die al ooit eerder een studiekeuze gemaakt heeft, dat het met name belangrijk is om intrinsiek gemotiveerd te zijn. Voor hen houdt dit in dat de keuze voor een studie volledig vanuit henzelf en hun eigen oriëntatieproces komt. Zo hebben alle respondenten verschillende stappen ondernomen om tot een studiekeuze te kunnen komen. Alle respondenten geven aan minstens twee open dagen bezocht te hebben. Tijdens het bezoeken van open dagen speelt voor hen zowel de inhoud van het studieprogramma als de sfeer van de school een belangrijke rol. Een enkeling benoemt dat ook de betreffende stad van de studie en het daarbij behorende studentenleven belangrijke factoren zijn in de overweging en oriëntatie. Tot slot wordt benoemd dat ook het toekomstperspectief wat de studie biedt mee zou tellen in de overweging. Met al deze opgedane ervaringen geven veel respondenten aan het fijn te vinden om hier nog over te kunnen napraten met ouders, vrienden of familie. Wanneer het aankomt op het uiteindelijk moeten kiezen van een studie, geven veel respondenten aan dat het hierbij om een ‘gevoelskeuze’ gaat; dit wil zeggen dat het vooral goed moet voelen om de studie te gaan volgen en dat zij hier niet lang over na hoeven te denken. Daarnaast geven ze aan dat het belangrijk is om in de studie hun eigen kwaliteiten en interesses terug te kunnen zien en dat het belangrijk is dat ze er enthousiast van worden.

“Dat is echt heel moeilijk te omschrijven, maar het voelt zoals ik dan bij die open dag van Social Work in Nijmegen ook had. Toen voelde ik gewoon, ik voelde me gewoon op mijn plek, ik had niet echt stress ofzo, ik keek gewoon naar die dia’s en dacht: ‘Ja, dat lijkt me leuk, daar wil ik meer van weten. Interessant.’ Ik had er gewoon, met écht een goed gevoel zat ik daar dus. Dat was het eigenlijk gewoon meer.”

Er lijkt een verschil te bestaan in de wijze waarop de respondenten zich verdiept hebben gedurende de voorbereiding van hun studiekeuzeproces. Zo geeft de ene respondent aan meerdere concrete stappen te hebben ondernomen om zich te kunnen oriënteren, door het bezoeken van verschillende open dagen en daarnaast op eigen initiatief meeloopdagen te organiseren. Enkele respondenten gaven aan tijdens hun oriëntatie soms te veel op te gaan in de details van een studie en hierdoor geen overzicht meer te hebben. Een ander, kleiner deel van de respondenten gaf aan zich in eerste instantie helemaal niet goed verdiept te hebben en baseerde zijn of haar keuze soms op een enkele uitslag van een studiekeuzetest of op de ideeën van zijn of haar omgeving. Dit resulteerde in het puur afgaan op een eerste ingeving die vaak niet goed doordacht was, waardoor enkele respondenten uiteindelijk zijn gestopt met hun studie.

4.1.1 Ervaren moeilijkheden

Het studiekeuzeproces verliep volgens de respondenten niet altijd even makkelijk. Tijdens de voorbereiding liepen alle respondenten er met name tegenaan dat er vrijwel geen overzicht is in het grote aanbod van studies. Zij gaven aan dat het lastig is om de verschillen te kunnen zien en dat zij het moeilijk vinden om studies met elkaar te kunnen vergelijken. Zo gaven ze aan dat verschillen

binnen studies vaak in kleine dingen kunnen zitten, zoals de naam van de studie en de wijze van lesgeven op school. Ook blijkt dat veel respondenten gemerkt hebben dat zij van tevoren vaak niet wisten van het bestaan van sommige studies, waarvan sommige respondenten aangaven dat dit hen een gevoel gaf bepaalde dingen over het hoofd te zien.

“Ja. Ik weet het gewoon écht niet meer. Ik heb zo veel dingen bezocht. Ik had dan ook, uh, dat had ik vaak van: ‘Wat is het verschil tussen deze studie? En die studie? En die studie?’ Omdat heel veel studies gewoon raakvlakken zijn, maar dat zeggen ze dus: ‘Ja, dat moet je bij de andere studie vragen’, maar dan denk ik van: ‘Ja, ze zeggen allemaal hetzelfde’. Ik weet het verschil niet. En ja, dat is gewoon jammer.”

Daarnaast geeft een groot deel respondenten aan dat het moeilijk is dat er veel zelfstandigheid wordt vereist bij het maken van deze keuze. Het ligt helemaal bij de toekomstige student zelf wat hij of zij doet en onderneemt om te kunnen komen tot een besluit, echter vormt dit voor velen een uitdaging. Daar komt wederom een gevoel van angst bij kijken voor het willen maken van de ‘juiste’ keuze en het idee dat het een definitieve keuze betreft.

Zowel binnen het gehele studiekeuzeproces als binnen de specifieke fasen van oriëntatie en beslissen wordt er volgens veel respondenten een bepaalde mate van zelfstandigheid ervaren. Voor een enkeling is dit fijn, omdat het een meer bevredigend gevoel geeft wanneer de studiekeuze volledig uit zichzelf voor een studie kan kiezen, zonder hierbij toe te geven aan de druk vanuit de omgeving. Een groter deel geeft juist aan dat dit als minder fijn wordt ervaren, aangezien dit het lastiger maakt wanneer de studiekeuze nog totaal geen idee of beeld heeft van mogelijk passende opties. Dit kan leiden tot een gevoel van niet weten waar of hoe te beginnen.

“Ik voelde heel erg heel veel druk erachter zitten. Ik heb op de middelbare school ook wel met de decaan gezeten en dan ook echt tekeningen gemaakt en echt alle mogelijkheden opgeschreven en zo, nou ja, vanalles, omdat ik echt alleen maar dacht: ‘Help, hoe moet ik kiezen?’. En ik had gewoon echt geen idee, als in, ik was gewoon, ja, ik ging naar feestjes en ik ging naar school, en ik werkte af en toe bij de Jumbo, nou, dat was mijn leven. En ik had geen idee hoe ik dan eindelijk iets ging doen wat ik dan leuk vond. Nee het was voor mij echt een soort zwart gat dat ik echt dacht: ‘Ja, hoe moet ik dan daar mijn weg in vinden?’ of zo. Nee dat vond ik echt heel heel moeilijk om daar een keuze in te maken.”

Wanneer enkele respondenten veel twijfels hadden, leidde dat bij sommigen tot het uitstellen van de studiekeuze. Daarbij gaven enkele respondenten aan dat zij zich eerder niet in staat voelden om zulke beslissingen op jonge leeftijd te kunnen maken en dat zij zich in hun eindexamenjaar liever wilden focussen op het behalen van hun middelbareschooldiploma.

4.1.2 Invloed sociale omgeving

Binnen het studiekeuzeproces geven alle respondenten aan dat de sociale omgeving een belangrijke rol voor hen speelt. Met name ouders lijken veel invloed te hebben op het keuzeproces van een merendeel van de respondenten. Zowel binnen de fase van oriënteren als beslissen geven de

respondenten aan veel waarde te hechten aan de visie van hun ouders. Ouders worden vooral gezien als personen die hen het beste kennen en op basis daarvan gericht advies kunnen geven, waarvan veel respondenten eerder geneigd zijn dit aan te nemen dan wanneer dit van iemand anders komt. Maar ook vrienden lijken niet onbelangrijk in het meebeslissen en oriënteren bij studies. Veel respondenten geven aan waarde te hechten aan het kunnen bespreken van hun gedachten over studies met hun vrienden of leeftijdsgenoten en halen ook hier steun uit. Het wordt echter niet altijd als positief ervaren wanneer de sociale omgeving een grote betrokkenheid kent bij de studiekeuze. Zo geven veel respondenten ook aan dat zij het erg lastig vinden om te kunnen omgaan met bepaalde verwachtingen of kritiek vanuit hun omgeving. Opvallend is dat veel respondenten die een hogere vooropleiding (vwo) hebben gehad, kritiek kregen wanneer zij een lager studieniveau overwogen. Dit gaf hen gevoelens van twijfel of onzekerheid en werd als niet bevorderend ervaren bij het kiezen van een studie. Ook gaven enkele respondenten aan dat zij door de invloed vanuit hun omgeving het lastig vonden om hun eigen mening te volgen. Soms werd pas achteraf ingezien dat een keuze niet vanuit henzelf kwam maar als het ware is opgelegd door een (on)bewuste verwachting vanuit de omgeving.

“Uhm, nou ik ben wel echt heel beïnvloed geweest door mijn omgeving. Want ik zat dan dus een tijdje te denken over hbo, en wel echt vanuit school en vanuit familie en zo, die begonnen me wel te pushen om te kiezen voor eh, voor de universiteit omdat ik anders mijn potentie liet liggen en dat soort dingen. Dus de alternatieve keuze, van toen ik in Utrecht ging studeren, was dus heel erg gebaseerd op de invloed van buitenaf ook. Die heeft ook wel sterk – daardoor neigde ik vrijwel automatisch naar universiteiten en overwoog ik hbo ook niet echt. En later begon dat pas. [...] Ja ik dacht later, bijvoorbeeld mijn opa en oma hadden een keertje gezegd: ‘Ja je kan gewoon echt niet naar hbo gaan, je moet naar de universiteit want je hebt vwo gedaan!’ En toen dacht ik later echt van, dat is eigenlijk een hele rare tekst om gewoon tegen iemand te zeggen. Laat me gewoon lekker zelf kiezen.”

Ondanks dit heeft een groot deel van de respondenten ook veel steun uit hun omgeving kunnen halen wanneer zij het gevoel kregen dat een keuze door hun omgeving begrepen en geaccepteerd werd. Tot slot valt op dat een aantal respondenten aangaven dat zij na het traject bij The Coaching Company gevolgd te hebben, meer hebben geleerd om zelfstandig keuzes te maken en op hun eigen intuïtie te kunnen vertrouwen. Het oordeel van ouders weegt voor hen nog steeds mee, maar ze weten het eerder naast zich neer te leggen wanneer zij het er niet mee eens zijn.

4.2. Ervaringen op en de begeleiding vanuit The Coaching Company

De respondenten zijn daarnaast gevraagd naar hun ervaringen bij The Coaching Company. Hierbij geven alle respondenten aan een positieve ervaring te hebben bij het coachingbedrijf. Ze omschrijven het als een plek waar ze zich veilig kunnen voelen en waar ze volledig zichzelf kunnen zijn. Er is volgens hen een grote mate van vertrouwen in zowel de mededeelnemers als in de begeleiding, waardoor deelnemers zichzelf durven te laten zien. Ook geven alle respondenten aan een fijne sfeer in de groep te ervaren. Doordat de deelnemers zich in een groep bevinden met gelijkgestemden die ook moeilijkheden ervaren rondom studiekeuze, gaf dit hen een gevoel van begrip en geruststelling. Er werd een bepaalde openheid ervaren waarbij er ruimte was voor verschillende soorten gedachten,

gevoelens of emoties. Zo geven een aantal respondenten aan dat wanneer zij ooit minder goed in hun vel zaten, er altijd iemand voor hen klaar stond om erover te praten. Er werd altijd naar hen geluisterd en eigen grenzen en keuzes werden gerespecteerd.

“Nou vooral dat ik gewoon oké ben, en niet gek ben. Ik had van tevoren heel erg de overtuiging dat ik dus heel raar was want ik wist niet wat ik wilde in mijn leven en ik vond niks leuk en ik – nou ja. En dat, doordat er sowieso al heel veel andere mensen zijn die het ook niet weten, neemt het al een stukje weg dat ik denk: ‘Oh er zijn ook vijftien andere mensen in Nederland die geen idee hebben’ – nou dat idee hielp al. En uhm, dat ik ook heel erg, dat er heel erg ruimte is voor mij. [...]. Dus dat ik daarin ook gewoon heel erg mijn vrijheid en mijn ruimte mag pakken. Ja, dat is wel iets wat ik geleerd heb. En dat ik dus ook gewoon heel erg welkom ben met ‘Oh ik weet het niet’ of ‘Oh ik heb geen zin in vandaag’ of juist wel. En: ‘Ik wil dit doen’ en, ja. Dat het er gewoon allemaal mag zijn.”

Alle respondenten geven aan bij de begeleiding vanuit The Coaching Company een positief gevoel te ervaren. Sommigen omschreven het als “warm” en “liefdevol”. Een andere respondent gaf aan dat voor haar The Coaching Company als haar “tweede thuis” voelde. Er is ruimte voor persoonlijke aandacht gedurende het traject doordat begeleiders regelmatig checken hoe het bij de deelnemers gaat. Ook worden er veel verschillende soorten opdrachten aangeboden vanuit The Coaching Company. Deze zijn gericht op zowel het ontwikkelen van zelfkennis, als ook ter voorbereiding op het studiekeuzeprocess. Veel opdrachten zijn erop gericht om te ontdekken hoe het voelt om langzaam steeds meer uit de comfortzone te stappen. Hierdoor geven alle respondenten aan veel nieuwe ervaringen gedurende het traject te hebben opgedaan. Ook worden er volgens de respondenten tools aangeboden om in te zien hoe zij keuzes maken en aan welke waarden zij veel belang hechten. Daarbij wordt echter door veel respondenten een bepaalde zelfstandigheid ervaren bij het toepassen van deze kennis en vaardigheden. De deelnemer is zelf verantwoordelijk voor zijn of haar eigen proces.

Tot slot geven veel respondenten aan het als prettig te hebben ervaren dat er ruimte voor wederzijdse openheid is bij de begeleiding. Dit houdt in dat zowel de deelnemers als de begeleiders van het traject zich kwetsbaar durven op te stellen naar de groep toe, door het delen van persoonlijke verhalen. Dit maakte het volgens veel respondenten makkelijker om zelf ook steeds meer te delen en verlaagde de angst om veroordeeld te worden.

“Ik denk gelijk al de band die je creëert door de opdrachten die je samen maakt. Het zijn gelijk hele – opdrachten die echt over jezelf gaan. De telefoon die was er bijna niet, je bent heel veel met elkaar bezig. En eh, je leert elkaar écht kennen, ik denk dat dat ook echt die veiligheid maakt. En dat ook de begeleiders, die laten ook zeg maar hun kwetsbaarheid zien. En dat is denk ik wel iets wat heel belangrijk is geweest. Want je zag dan gelijk, want (X) die vertelde ook gewoon dingen waar ze heeft mee gezeten, [...]. Die was ook helemaal eerlijk naar ons toe. Dus een beetje, dezelfde energie die je elkaar geeft.”

4.2.1 Persoonlijke ontwikkeling

Binnen The Coaching Company geven alle respondenten aan een aantal belangrijke dingen te hebben geleerd binnen het kader van persoonlijk ontwikkeling. Alle respondenten hebben aangegeven na het traject gevolgd te hebben dat zij meer inzicht in zichzelf hebben verkregen. Zo zijn ze bijvoorbeeld zich meer bewust geworden van bepaalde gedragingen of patronen in zichzelf waar ze nog niet eerder bij stil hebben gestaan. Ook geven vrijwel alle respondenten aan dat zij geleerd hebben om steeds meer uit hun comfortzone te stappen. Bepaalde opdrachten dwongen de deelnemers om zichzelf eens van een andere kant te laten zien. Dit ging volgens respondenten vaak eerst gepaard met een gevoel van ongemak, maar daarna werd het steeds makkelijker om zich hieraan over te geven. Zo geven veel respondenten aan erg blij te zijn dat ze deze uitdaging en zelfkennis gekregen hebben en dat dit hen in staat heeft gesteld om zichzelf op een dieper niveau te kunnen begrijpen en te accepteren.

“Nou ik denk vooral dat het heel mooi is om te weten, en om te beseffen, wat je eigen kwaliteiten en valkuilen zijn en je eigenschappen, wie jij nou eigenlijk bent. Daar staat het hele programma natuurlijk centraal om: weten wie je zelf bent. En ik denk dat dat wel echt een heel mooi besef is van – ‘Oké dit ben ik, dit vind ik leuk, hier liggen mijn kwaliteiten, dit zijn mijn eigenschappen, zo ben ik, dit is mijn karakter’, - en ik denk dat je met al die wetende dingen dat je daar echt wel een mooie keuze in kan maken. En ik denk dat dat heel erg helpt van als jij weet: ‘Ik sta centraal, dit ben ik’ en eigenlijk van, ‘Dit zijn de dingen die ik allemaal leuk vind en wil’, dan, kan je daar wel iets moois van..”

Een aantal respondenten die van tevoren al een studie op oog hadden, gaven aan dat het volgen van het traject hen meer bevestiging heeft gegeven in de uiteindelijke keuze. Het merendeel van de respondenten ziet ook een verbinding tussen het stuk persoonlijke ontwikkeling en studiekeuze terug, maar een enkeling geeft ook aan dit nog soms lastig te vinden om bepaalde geleerde vaardigheden toe te passen in de praktijk met betrekking tot studiekeuze. Op andere gebieden zoals persoonlijke relaties kon wel eerder een link gelegd worden met persoonlijke ontwikkeling en de praktijk.

“Wat echt het meeste heeft geholpen? Nou ik denk ook wel sowieso een deel dus ook uit je comfortzone gaan maar, uhm, ook hier leer je je eigen kernwaarden kennen, en daardoor doe je echt iets van honderd opdrachten van tevoren [...]. Maar, op het gegeven moment als je die kernwaarden hebt is het heel fijn om te hebben. Je kan ze gebruiken ook in situaties, bijvoorbeeld als je je niet fijn voelt ofzo, dan kun je ook gewoon even teruggaan van: ‘Oké, ik weet eigenlijk niet wat ik moet doen’, maar je kan dan wel, heb je even een soort rijtje in je hoofd, van ‘Welke kernwaarde ontbreekt er eigenlijk voor mij?’. En, ja, dat vind ik gewoon fijn. Dan weet je gewoon waar het aan ligt in die situatie zeg maar.”

Daarnaast geven veel respondenten aan dat zij meer zelfvertrouwen hebben gekregen. Zo durven zij nu steeds meer dingen te doen waarvan ze voorheen dachten dat dit nooit zou lukken. Een voorbeeld hiervan is dat een respondent aangaf voorheen het eng te vinden om te presenteren, maar gedurende

het traject heeft geleerd om een presentatie te geven voor meer dan honderd personen. De respondenten geven aan dat ze tijdens het traject vooral hebben geleerd door te doen en door de confrontatie aan te gaan.

4.3. Verbeterbehoeften

Wat betreft verbeterbehoeften kunnen er drie belangrijke punten onderscheiden worden. Zo geven vrijwel alle respondenten aan dat zij van tevoren andere verwachtingen hadden bij het traject van The Coaching Company, namelijk dat het inhoudelijk veel meer over studiekeuze zou gaan. Een aantal respondenten gaf aan dat het onderdeel studiekeuze vrij kort en vrij laat onderdeel werd van het traject. Terwijl de ene respondent dit vervelend kan vinden, kan de ander het begrijpen dat de nadruk meer op persoonlijke ontwikkeling dan studiekeuze ligt. Toch geeft een groot deel van de respondenten aan dat zij behoefte zouden hebben aan meer aansporing vanuit de begeleiding op het gebied van studiekeuze. Volgens hen zou het prettig zijn om er vaker op vaste momenten mee bezig te kunnen zijn om eraan herinnerd te worden dat zij nog nieuwe stappen in hun studiekeuzeproces kunnen nemen.

“Het was allemaal heel, nou ja, dus heel erg open als in: ‘Wat jij wil, wat jij wil’, maar soms dacht ik: ‘Nou ja ik weet dus niet wat ik wil’, dus, ‘Help!’, zeg maar. Dan bleef het dus heel erg open en heel erg – nou niet concreet. Terwijl soms had ik het juist wel lekker gevonden als het gewoon was van: ‘Nou, we gaan nu dit doen’, en dan misschien wel zeggen van: ‘Het doel is dat je uiteindelijk in ieder geval drie studies hebt gekozen die je leuk vindt’. Want nu was er nooit – dat was aan de ene kant heel fijn – nooit een – het hoefde niet. Maar ik denk dat als ze dat af en toe hadden gezegd, dat het voor mij ook had geholpen om er daadwerkelijk iets mee te doen, omdat ik ook wel nu kan denken: ‘Ja ik weet het niet, dus ik weet het niet. Doe!’ Weetje wel? [...] Meer dat gevoel van: ‘Oh, ik moet nu dus echt iets gaan doen’ zeg maar.”

Zo geven respondenten aan dat de ervaren vrijheid en zelfstandigheid vanuit de begeleiding er ook toe kan leiden dat ze uiteindelijk zelf niet veel bezig zijn met hun studiekeuze. Een enkeling gaf aan het hierdoor bewust uit te stellen, omdat ze het soms nog lastig vonden om zelfstandig met een opdracht rondom studiekeuze bezig te zijn. Dit vormt het tweede verbeterpunt: meer behoefte aan individuele ondersteuning. Bijna alle respondenten gaven aan dat zij op dit moment in de begeleiding een tussentijds voortgangsgesprek hebben gemist. Respondenten hadden het fijn gevonden om een moment te hebben waarin zij individueel met de begeleiding in gesprek zouden kunnen gaan om hun eigen voortgang te bespreken en om te kijken welke concrete stappen ze nog kunnen nemen. Zo geven een aantal respondenten aan het lastiger te vinden om dit in de groep te moeten delen.

“Misschien ietsje meer aandacht – maar dan gewoon af en toe vragen enz. in het begin van: ‘Oh ja hoe zit het ermee?’ ‘Waar heb je naar gekeken?’ enz. Hoeft per se niet elke week maar af en toe een keer. [...] Ja voor jezelf ook een soort reminder van: ‘Oh ja, daar moet ik wel mee bezig zijn’.”

Opvallend is dat van de huidige deelnemers slechts één respondent al een studiekeuze heeft gemaakt na afronding van het traject. De andere deelnemers moeten nog een keuze maken, of hebben ervoor gekozen om nog een tussenjaar te nemen.

Als tip voor de studiekeuzebegeleiding geven een aantal respondenten aan dat het fijn zou zijn om meer concrete opdrachten rondom oriëntatie te krijgen, waarin ze ook zouden kunnen samenwerken met andere deelnemers. De opdrachten waren volgens hen nu nog te zelfstandig.

Tot slot geven veel respondenten aan dat ze graag een beter overzicht zouden willen hebben van mogelijke studie-opties die daadwerkelijk aansluiten bij hun interesses en persoonlijke kwaliteiten. Zo zou het fijn zijn als er meer overzicht was binnen welke studies er per sector allemaal zijn en als er meer hulp zou zijn bij het kunnen filteren van deze opties. Een enkeling benoemt dat het fijn zou zijn om een soort stappenplan te hebben bestaande uit welke concrete stappen zij zouden kunnen ondernemen in hun studiekeuzeproces.

“En ik had het wel fijn gevonden als gewoon eigenlijk alle studies – ik wou ook heel graag een lijstje van de gezondheidszorg, welke studies daar allemaal onder vallen, van hbo en universitaire. Maar op een of andere manier is dat dus niet te vinden. En dan helpt het ook niet dat je dan nog alle steden, uh, deel- en voltijd krijgt. Ik wou gewoon heel erg een lijstje daarvan en dan daar een beknopte samenvatting van. En dan daar gewoon die verschillen – gewoon een persoon waar ik daarmee kon praten, die van meerdere studies wat wist.”

5. Discussie

In dit hoofdstuk wordt de betekenis van de resultaten van het onderzoek geïnterpreteerd en wordt er teruggekeken naar hoe deze in verband staan met het literatuuronderzoek. Er worden eerst conclusies getrokken over de onderzoeksresultaten die vervolgens in de discussie worden geëvalueerd. Ook worden de methodologische sterktes en kanttekeningen van het onderzoek besproken en wordt er tot slot aandacht besteed aan de aanbevelingen voor de opdrachtgever.

5.1 Conclusie

In dit onderzoek is er gestreefd om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag: *“Hoe ervaren jongeren die deelnemen aan een studiekeuzetraject bij The Coaching Company hun studiekeuzeproces?”*. Hiervoor is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Daarbij is er gekeken naar de rol van persoonlijke ontwikkeling binnen deze ervaringen en naar welke verbeterbehoeften deze jongeren hebben met betrekking tot hun ervaringen in het studiekeuzeproces.

5.1.1 Beantwoording van de eerste deelvraag

De eerste deelvraag kijkt naar de rol van persoonlijke ontwikkeling vanuit The Coaching Company binnen de ervaringen van de jongeren die deelnemen aan dit traject. Persoonlijke ontwikkeling lijkt een positieve invloed te hebben op het kunnen maken van een studiekeuze. De deelnemers hebben middels verschillende opdrachten bij The Coaching Company inzicht gekregen in hun eigen gedrag en patronen, waardoor zij beter begrijpen waarom zij dingen doen zoals ze doen. Dit inzicht in combinatie met een manier van coaching gericht op acceptatie en uitdaging, zorgt dat de deelnemers een bereidheid voelen om hun grenzen te verkennen en steeds meer uit hun comfortzone durven te treden. De deelnemers geven aan doordat zij zichzelf beter zijn gaan kennen, zij ook een beter beeld hebben bij wat hun kwaliteiten en interesses zijn, waar vervolgens een studie bij zou passen. Dit leidt vervolgens bij enkele jongeren tot meer bevestiging binnen de gekozen studierichting. Alle deelnemers kijken vooral positief terug op hun ervaringen bij The Coaching Company.

5.1.2 Beantwoording van de tweede deelvraag

De tweede deelvraag kijkt naar de verbeterbehoeften van deze jongeren wat betreft hun studiekeuzeproces. Deze verbeterbehoeften lijken met name te bestaan uit het eerder en vaker aandacht besteden aan studiekeuze binnen het traject van The Coaching Company. De geïnterviewde jongeren ervaren momenteel een te grote vrijheid en zelfstandigheid met betrekking tot de exploratie rondom studiekeuze. Zij geven aan behoefte te hebben aan meer individuele ondersteuning in de vorm van een-op-eengesprekken met de begeleiding en het tussentijds inlassen van een voortgangsgesprek. Ook zouden ze graag meer aansporing willen vanuit The Coaching Company om concrete stappen te zetten en knopen door te hakken. Het vooronderzoek wijst daarbij ook op het bieden van voldoende ondersteuning gedurende de fasen van beslissen en uitvoeren. Als laatste werd benoemd dat de deelnemers behoefte hebben aan een beter overzicht van passende studie-opties met de daarbij behorende stappen die zij kunnen ondernemen.

5.1.3 Beantwoording van de onderzoeksvraag

Uit de resultaten is gebleken dat alle geïnterviewde jongeren aangeven een grote druk te ervaren bij het moeten maken van een studiekeuze. Ze voelen een angst voor het maken van een ‘verkeerde’ keuze en daarmee een definitieve toon te zetten voor hun toekomst. Uit zowel het literatuuronderzoek als het veldonderzoek is naar voren gekomen dat jongeren in een levensfase verkeren waarin zij nog over onvoldoende capaciteiten beschikken om een keuze als studiekeuze te kunnen maken. Het veldonderzoek toont aan dat de deelnemers moeite ervaren met de mate van zelfstandigheid die komt kijken bij het maken van zo’n keuze en het kunnen creëren van overzicht hierin. De literatuur wijst op het belang van voldoende diepte-exploratie om vervolgens tot een succesvolle studiekeuze te kunnen komen. Echter vormen de onderzoeksresultaten geen bewijs voor de hypothese dat een informatiegeoriënteerde exploratiestijl eerder zou moeten leiden tot een succesvolle studiekeuze. Wanneer de studiekiezer uitermate veel tijd stopt in zijn of haar oriëntatie, kan dit juist leiden tot het blijven vasthangen in kleine details en verschillen. Dit wijst wederom op het ervaren gebrek in de juiste capaciteiten voor het kunnen maken van een studiekeuze. Volgens de literatuur zouden volwassenen hierbij ondersteuning kunnen bieden, echter lijken de resultaten niet uit te wijzen dat deze hulp ook altijd verkregen is. Ouders worden door jongeren voornamelijk gezien als informatiebron maar kunnen daarbij de overwegingen van de studiekiezer ook zeer beïnvloeden, wat zowel positief als negatief ervaren wordt. Ook wordt er bij The Coaching Company een grote vrijheid en zelfstandigheid ervaren in de begeleiding gedurende het oriëntatie- en beslissingsproces. Dit geeft een mogelijke verklaring waarom sommige studiekiezers blijven vasthangen in hun proces. Er lijkt dus een bepaalde drempel te liggen binnen het kunnen toepassen van vaardigheden en het kunnen maken van selecties, om vervolgens zich aan één definitieve keuze te kunnen binden.

5.2 Discussie

In deze paragraaf worden de bevindingen van het onderzoek geëvalueerd en worden de verbanden met de literatuurstudie verder toegelicht. Er zal eerst worden ingegaan op de overeenkomsten en tegenstellingen met betrekking tot de literatuur uit het theoretisch kader. Er zal ook worden gekeken naar de implicaties van de conclusie, waar vervolgens aanbevelingen op gedaan kunnen worden.

Terugkijkend naar het literatuuronderzoek zijn er veel overeenkomsten te vinden met de bevindingen uit het veldonderzoek. Allereerst wordt het onderzoek vanuit Dopmeijer (2021) en vanuit Eenvandaag (2017) over de ervaren (prestatie)druk rondom studiekeuze binnen het veldonderzoek bevestigd. Volgens deze onderzoeken zou een meerderheid van de jongeren last hebben van een ervaren druk die onder andere door hun ouders, omgeving en/of de maatschappij versterkt zou worden. Het veldonderzoek toont aan dat bijna alle respondenten last hebben van deze druk en dat dit hen kan blokkeren bij het maken van een studiekeuze. Er wordt aangegeven dat de studiekeuze voelt als een belangrijke en definitieve keuze die de rest van de toekomst zou bepalen en waar niet snel op teruggekomen kan worden. Dit leidt vervolgens tot het ontwikkelen van een bepaalde angst voor de studiekeuze en het uiteindelijk “verkeerd” kiezen. Sommige respondenten stellen hierdoor hun studiekeuze uit, wat overeenkomt met de bevindingen van Rickinson & Rutherford (1995). Dit gegeven benadrukt nogmaals de urgentie van het probleem en zou een mogelijkheid voor The Coaching

Company kunnen bieden om deze druk weg te nemen. Binnen dit onderzoek is echter niet expliciet onderzocht of deze ervaren druk rondom studiekeuze gedurende het traject ook is afgenomen of niet, en waardoor dit mogelijk zou kunnen komen. In een vervolgonderzoek zou dit dieper bevraagd kunnen worden om te achterhalen hoe deze ervaren druk verminderd kan worden.

Desondanks lijken de resultaten aan te tonen dat de begeleiding vanuit The Coaching Company heeft bijgedragen aan het beter toe bewegen naar het maken van een studiekeuze. Dit zou met name komen doordat er binnen het traject grotendeels aandacht wordt besteed aan persoonlijke ontwikkeling. Erikson (1968) stelt dat adolescenten binnen hun identiteitsontwikkeling voldoende tijd en ruimte voor experimenteren nodig hebben om een dergelijke keuze als studie- of beroepskeuze te kunnen maken. Het is tijdens dit experimenteren dat adolescenten een beter beeld ontwikkelen van hun eigen behoeften en mogelijkheden (Vansteenkiste & Soenens, 2009). Dit lijkt door het veldonderzoek bevestigd te worden. Doordat de deelnemers van The Coaching Company de ruimte krijgen om zichzelf te ontdekken, geven zij aan hun eigen kwaliteiten, interesses, sterktes en zwaktes beter in kaart te hebben gebracht. Dit inzicht heeft volgens een aantal respondenten hen in staat gesteld om beter te kijken naar welke studie vervolgens de beste aansluiting heeft bij hun interesses en/of eigenschappen en heeft bij een enkeling het commitment bij hun gekozen studie vergroot. Dit komt tevens overeen met de bevindingen van Meens (2019) dat het studiekeuzeproces voornamelijk het onderzoeken van de identiteit betreft, waarmee vervolgens geëxploreerd kan worden.

Toch duidt een beter identiteitsbesef niet altijd op een succesvolle studiekeuze. Een aantal respondenten geeft aan dat ze hun geleerde vaardigheden en inzichten niet altijd zelfstandig weten toe te passen in de praktijk. Onderzoek van Kunnen (2013b) wijst op het belang van het bieden van de juiste ondersteuning per fase van het studiekeuzeproces. Naast dat het belangrijk is om aandacht aan zelfexploratie en omgevingsexploratie te besteden, is het ook van belang dat er ondersteuning wordt geboden bij het ordenen en selecteren van beschikbare informatie. Zo zouden jongeren specifieke strategieën aangereikt kunnen krijgen om vervolgens te leren selecties te maken, voorkeuren te bepalen en uiteindelijk een keuze te maken. Het feit dat nog niet alle deelnemers van de meest recente groep bij The Coaching Company een studiekeuze heeft gemaakt, laat zien dat er nog een aantal belangrijke aandachtspunten zijn waarop gefocust kan worden binnen de invulling van het programma van The Coaching Company. Veel respondenten geven aan andere verwachtingen te hebben gehad bij het traject. Volgens hen zijn ze veelal bezig geweest met persoonlijke ontwikkeling, terwijl er een duidelijke behoefte lijkt te bestaan aan het vaker aandacht besteden aan studiekeuze. Daarbij zou The Coaching Company meer focus kunnen leggen op het individueel begeleiden van hun deelnemers middels het aanbieden van maatwerk, en kan er tevens gefocust worden op het concreet toepassen van geleerde vaardigheden in de praktijk.

5.3 Methodologische kanttekeningen en sterktes

Alle getrokken conclusies zijn gebaseerd op de ervaringen en belevingen van acht respondenten die gegeneraliseerd worden naar alle (oud) deelnemers van The Coaching Company. Dit betreft echter een klein aantal van het totale aantal deelnemers die The Coaching Company in acht jaar heeft begeleid. Doordat de huidige groepen deelnemers van The Coaching Company kleiner zijn geworden, was het lastig om voor dit onderzoek een groter aantal respondenten te vinden. Dit maakt dat de gevonden bevindingen mogelijk geen realistisch of totaal beeld geven van de problematiek rondom de doelgroep. Om dit te kunnen bereiken zal een vervolgonderzoek aanbevolen worden.

In dit onderzoek is er gekeken naar de belevingen van het gehele studiekeuzeproces van de respondent, inclusief de deelname aan het traject van The Coaching Company. Naast de meest recente groep deelnemers hebben ook oud-deelnemers geparticipeerd in het onderzoek om het respondentenaantal te kunnen vergroten. Daarbij is echter niet nadrukkelijk gekeken naar het verschil in het programma-inhoud van een of twee jaar geleden. Mogelijk zou de wijze van begeleiding en/of invulling van het programma in deze jaren kunnen zijn veranderd, wat vervolgens weer invloed heeft op hoe dit programma ervaren is. In een vervolgonderzoek zou hier kritischer naar gekeken kunnen worden in hoeverre het programma wel of niet is veranderd en of dit invloed heeft gehad op de ervaringen en belevingen van de deelnemers.

Een laatste kanttekening kan geplaatst worden bij de wijze van dataverzameling. Idealiter vindt de dataverzameling plaats onder gelijke omstandigheden om de betrouwbaarheid van het onderzoek te vergroten (Baarda & Bakker, 2021). Dit is helaas in twee gevallen niet gelukt, wegens een covidbesmetting bij een respondent en doordat een andere respondent zich in het buitenland bevond. Deze interviews hebben in plaats van op locatie bij The Coaching Company, online via Zoom plaatsgevonden. Hierbij heeft de onderzoeker echter weinig invloed op de ruimte waarin de respondent zich bevindt en de internetverbinding die hij of zij heeft. In één geval verliep het online gesprek wegens een slechte internetverbinding in de eerste vijf minuten niet geheel soepel. Dit is gelukkig tussentijds bijgesteld waardoor het gesprek alsnog voortgezet kon worden. Echter heeft het interview hierdoor voor zowel de onderzoeker als de respondent onnodig extra tijd gekost, wat mogelijk de data-afname heeft beïnvloed. In een vervolgonderzoek zouden idealiter alle interviews op locatie afgenomen worden om deze situaties te kunnen voorkomen.

Sterke kanten van de methode van het onderzoek liggen in het feit dat in elke fase van het onderzoek, (vooronderzoek, veldonderzoek, data-analyse, etc.), medestudenten zijn betrokken om het werk te controleren en van feedback te voorzien. Dit heeft geleid tot verschillende nieuwe inzichten en verbeteringen in bijvoorbeeld het ontwikkelen van het literatuuronderzoek, de presentatie van de onderzoeksresultaten en de conclusie van het onderzoek. Door regelmatig stukken uit te wisselen kan de betrouwbaarheid van het onderzoek worden verhoogd en de kans verkleint dat het onderzoek enkel wordt beïnvloed door de visie van de onderzoeker zelf.

Daarnaast zijn er verschillende soorten deelnemers betrokken in het onderzoek die verschillen in opleidingsniveau, leeftijd en of zij al wel of geen eerdere studiekeuze gemaakt hebben. Deze

verschillende kenmerken geven een gevarieerd beeld van de ervaringen en de daarbij behorende problematiek die deze deelnemers kennen. Dit beeld is representatief voor de doelgroep van The Coaching Company: hun deelnemers bestaan uit een grote gevarieerde groep jongeren die ieder hun eigen unieke achtergronden kennen. Zo hebben sommige deelnemers al twee studies gedaan en nooit afgerond, en moet de ander nog een allereerste studiekeuze maken. Het is dus van belang dat deze groep vertegenwoordigd is binnen dit onderzoek.

Tot slot is gedurende het onderzoek de anonimiteit van de respondent goed benadrukt. Zo hebben de respondenten van tevoren een informatiebrief toegestuurd gekregen en konden zij zich inlezen in het doel van het onderzoek. De interviews hebben op een vertrouwde, veilige locatie plaatsgevonden waar geen afleiding was en waar niemand anders dan de onderzoeker bij aanwezig was. Tijdens het interview is de vertrouwelijkheid benadrukt dat de respondent alles mag delen wat hij of zij wil, en dat voor eventuele kritiekpunten niet gearzeld hoeft te worden. Daarbij is benadrukt dat de respondent geen dingen hoeft te delen die hij of zij niet prettig vindt. Dit heeft geleid tot een bepaalde openheid gedurende de gesprekken.

5.4 Aanbevelingen

5.4.1 Vervolgonderzoek

Zoals eerder beschreven kunnen er in het vervolg een aantal zaken verder worden onderzocht die in dit onderzoek niet verder of dieper zijn onderzocht. Zo is er nog geen onderzoek gedaan naar wat er precies inhoudelijk is veranderd of juist hetzelfde is gebleven in het coachingsprogramma van The Coaching Company. Er wordt daarom aanbevolen hier onderzoek naar te laten doen. Door de verschillen en overeenkomsten te identificeren, kan er vervolgens gekeken worden naar hoe deze verschillen ervaren worden en of dit impact heeft gehad op de wijze waarop deelnemers wel of niet in staat zijn een studiekeuze te kunnen maken.

Omdat uit dit onderzoek naar voren is gekomen dat de ervaren druk rondom studiekeuze een groot obstakel lijkt te zijn, zou dit in de toekomst ook verder onderzocht kunnen worden. De deelnemers zijn in dit onderzoek niet gevraagd naar of deze druk voor hen is afgenomen na het coachingstraject gevolgd te hebben en door welke specifieke factoren dit zou kunnen komen. Voor een vervolgonderzoek is het interessant om te achterhalen wat er voor deze deelnemers precies nodig is om de ervaren druk rondom studiekeuze te kunnen verlagen, maar ook wat deze druk vooral lijkt te veroorzaken. Zit dit met name in de zelfopgelegde ideeën of verwachtingen bij studeren? Of heeft vooral de sociale omgeving een te grote invloed waardoor deze druk ervaren wordt? En hoe zouden deze jongeren het beste getraind of gecoacht kunnen worden om meer weerbaar te zijn voor eventuele invloeden die deze druk voor hen versterken? Omdat dit een vraagstuk betreft waar veel jongeren last van lijken te hebben, zou dit vervolgonderzoek idealiter op grotere schaal kunnen worden afgenomen (kwantitatief onderzoek) om hier meer inzicht in te kunnen verkrijgen.

5.4.2. Praktijk

De bovenstaande conclusie en discussie bieden de nodige inbreng om de adviesvraag vanuit de opdrachtgever te kunnen beantwoorden. Deze luidt als volgt: *“Welke hulpmiddelen/tools kan The Coaching Company bieden om het studiekeuzeproces voor jongeren gemakkelijker te maken en daarmee de drempel tot het maken van deze keuze te verlagen?”*. The Coaching Company hecht waarde aan het kunnen bieden van persoonlijke aandacht zodat jongeren worden gestimuleerd in hun eigen groeiproces. Hun programma richt zich op ontdekken, vertrouwen en verbinding. Het veldonderzoek toont aan dat respondenten een positieve ervaring hebben bij The Coaching Company en dat zij deze veiligheid en vertrouwdheid kunnen voelen. Er zijn een aantal aanbevelingen opgesteld voor de begeleiding van deze jongeren op het gebied van studiekeuze te kunnen verbeteren.

- *Meer aandacht voor studiekeuze*

Uit het veldonderzoek komt met name naar voren dat de deelnemers van The Coaching Company verwacht hadden meer met studiekeuze bezig te zijn gedurende het traject. Hier ligt dan ook het eerste verbeterpunt waar The Coaching Company zich in de toekomst meer op zou kunnen richten. Zo kan er een interventie worden ontwikkeld om het huidige programma-inhoud meer naar het onderwerp van studiekeuze te richten, middels het aanbieden van meer concrete opdrachten binnen de verschillende fasen van studiekeuze. Zo kan er bijvoorbeeld een opdracht aangeboden worden omtrent het oriënteren, door te kijken wat de studiekeuze al wel en niet voor ogen heeft. Maar ook kan er een opdracht worden ontwikkeld over het leren beslissen en het analyseren van de wijze waarop een keuze kan worden gemaakt. Daarbij zou het bevorderend zijn om deze opdrachten al in een vroeg stadium van het traject aan te bieden, aangezien respondenten uit het veldonderzoek aangaven dat dit nu soms te laat wordt gedaan waardoor de studiekeuze soms wordt uitgesteld.

Ook geven respondenten aan dat zij behoefte hebben aan meer aansporing of sturing vanuit The Coaching Company op gebied van studiekeuze. Dit zou volgens hen in een vrij laat stadium van het traject aan bod komen. Zo zou The Coaching Company haar deelnemers meer mogen stimuleren om vanaf een vroeg stadium al actief met hun keuze bezig te zijn, door vaker de deelnemers te herinneren van bepaalde deadlines (denk aan inschrijfdata voor studies) of door eerder te vragen welke verschillende opties de studiekeuze overweegt. Door hier eerder en vaker aandacht aan te besteden, kan dit mogelijk het gevoel wegnemen van een te grote vrijheid in het programma.

- *Sociale ondersteuning*

Ook gaven enkele respondenten uit het veldonderzoek aan dat zij het fijn zouden vinden om gedurende hun studiekeuzetraject vaker met mededeelnemers samen te kunnen werken. Zij geven aan veel steun te halen uit het idee dat er meerdere jongeren zijn die dezelfde moeilijkheden ervaren en dat zij dus niet alleen zijn. Binnen de adolescentie is zowel sociale invloed als sociale binding van groot belang en speelt een belangrijke rol in keuzeprocessen (Tomova et al., 2021; Ciranka & Van Den Bos, 2019). Wanneer een adolescent onzekerheid ervaart bij het maken van een keuze, kan het observeren van het gedrag van anderen helpen bij het nemen van een beslissing. Adolescenten zijn namelijk eerder geneigd om te anticiperen op goedkeuring door leeftijdsgenoten. Wanneer zij

betrokken zijn in elkaars keuzeproces, zijn zij bereid eerder advies van elkaar aan te nemen en bepaalde keuzes te volgen (Ciranka & Van Den Bos, 2019). The Coaching Company zou dus in haar coachingstraject expliciet gebruik kunnen maken van *peer support*, waarbij de deelnemers worden gevraagd om actief samen te werken binnen de zoektocht van hun studiekeuze. Denk hierbij aan het samen plannen en bezoeken van meeloopdagen, interviews met studenten of professionals uit het werkveld, elkaars netwerk inzetten en gezamenlijk napraten over hun opgedane ervaringen. Deze wijze van begeleiding kan daarmee mogelijk de motivatie voor het actief betrokken zijn in elkaars studiekeuzeproces vergroten (Kappe, 2017).

- *Persoonlijke aandacht tijdens studiekeuze*

Daarnaast is door de respondenten benoemd dat zij behoefte hebben aan een voortgangsgesprek gedurende hun studiekeuzetraject. Hier kan The Coaching Company aandacht aan besteden door tussentijds te peilen hoe de deelnemers ervoor staan middels het aanbieden van een-op-een gesprekken. Belangrijk is om voldoende tijd en aandacht te bieden aan de spelende vragen of zorgen van de deelnemer op dat moment. Zo kan er vanuit de begeleiding samen met de deelnemer worden gekeken naar vervolgstappen die gemaakt kunnen worden. Wanneer er moeilijkheden ervaren worden met betrekking tot het overzicht creëren, kan ook hier gezamenlijk naar gekeken worden om te voorkomen dat de studiekeuze hierin vast komt te zitten. Tot slot kan middels persoonlijke begeleiding gekeken worden naar hoe de deelnemer geleerde vaardigheden (bijv. omtrent persoonlijke ontwikkeling) concreet kan toepassen in de praktijk en door het concreet aan studiekeuze te koppelen. Een voorbeeld van een dergelijke aanpak zou kunnen zijn door de planning van de deelnemer te bevragen: Hoe gaat hij of zij te werk? Waar let je op? Waar is relevante informatie te vinden? Hoe ga je dit vergelijken? Kunnen (2013a) wijst erop dat niet alle jongeren even gemotiveerd zijn om zich al dusdanig te verdiepen in hun eigen voorkeuren en ideeën over wie ze zijn en wat ze willen. Volgens Kunnen (2013a) is zelfexploratie binnen de begeleiding noodzakelijk. Dit kan bewerkstelligd worden door in de begeleiding te focussen op het niveau van de jongere door de juiste vragen te stellen en ervaringen te bieden. Daarbij zou het vooral van belang zijn om te kijken naar wat de jongere op dit moment aantrekkelijk vindt. Binnen het proces van besluitvorming kan de begeleiding vanuit The Coaching Company bestaan uit het helpen met het maken van afwegingen, door gezamenlijk alle voor- en nadelen te bespreken en keuze-opties naast elkaar te leggen. Op deze wijze kan de ervaren moeilijkheid van een te grote zelfstandigheid mogelijk worden weggenomen. Wel blijft het belangrijk dat de uiteindelijke beslissing volledig bij de deelnemer zelf ligt.

6. Literatuurlijst

- Baarda, B. & Bakker, E. (2021). *Basisboek Kwalitatief onderzoek: Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek* (5de editie). Noordhoff.
- Berzonsky, M. D. (2008). Identity formation: The role of identity processing style and cognitive processes. *Personality and Individual Differences*, 44(3), 645–655.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.09.024>
- Brown B. B., Larson J. (2009). Peer relationships in adolescents. In Steinberg R. M. L. (Ed.), *Handbook of adolescent psychology, Contextual influences on adolescent development* (Vol. 2, 3rd ed., pp. 74–103). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.F
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022, 15 september). *Studieschuld blijft toenemen*.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/37/studieschuld-blijft-toenemen>
- Ciranka, S., & Van Den Bos, W. (2019). Social Influence in Adolescent Decision-Making: A Formal Framework. *Frontiers in Psychology*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01915>
- Deci, E.L., & Ryan, R.M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268
- Dopmeijer, J. M. (2021). *Running on empty: The impact of challenging student life on wellbeing and academic performance*. [Thesis, fully internal, Universiteit van Amsterdam].
- EenVandaag. (2017, 10 augustus). Onderzoek: Veel jongeren stressen over school of studie.
 Geraadpleegd op 15 september 2022, van
<https://eenvandaag.avrotros.nl/panels/jijvandaag/uitslagen/item/onderzoek-veel-jongeren-stressen-over-school-of-studie/>
- Erikson, E. H. (1968). *Identity, youth, and crisis*. New York: Norton
- Feldman, R. S. (2019). *Ontwikkelingspsychologie* (3de editie). Pearson Benelux B.V.
- Germeijs, V. & Verschueren, K. (2006). High school students' career decision-making process: a longitudinal study of one choice. *Journal of Vocational Behavior*, vol. 68, 189-204.
- Gilovich, T., Keltner, D., Chen, S., & Nisbett, R. E. (2016). *Social Psychology*. W.W. Norton.
- Harter, S. & Monsour, A. (1992). Developmental Analysis of Conflict Caused by Opposing Attributes in the Adolescent Self-Portrait. *Developmental Psychology*, 28, 251-260.

- Icenogle, G., & Cauffman, E. (2021). Adolescent decision making: a decade in review. *Journal of Research on Adolescence : The Official Journal of the Society for Research on Adolescence*, 31(4), 1006–1022. <https://doi.org/10.1111/jora.12608>
- Kappe, F. R. (2017). *Studiesucces: verbinden als stap voorwaarts : een oplossingsrichting op basis van een synthese van literatuur en eigen praktijkonderzoeken*. Hogeschool Inholland.
- Kemper, P., van Hoof, J., Visser, M., & De Jong, M. (2007). *Studiekeuze in kaart gebracht. Gedragsdeterminanten van scholieren bij het kiezen van een vervolgopleiding*. Tijdschrift voor hoger onderwijs, 25(4), 270-279.
- Kunnen, E. S. (2013a). Studiekeuze en studiekeuzebegeleiding vanuit een ontwikkelingspsychologisch gezichtspunt.
- Kunnen, E. S. (2013b). The Effects of Career Choice Guidance on Identity Development. *Education Research International*, 2013, 1–9. <https://doi.org/10.1155/2013/901718>
- Kunnen, E. S. (2014). Studiekeuze en commitments.
- Leest, B., van Langen, A. & Smeets, E. (2022). De eerste honderd dagen in het hoger onderwijs. Een overzichtsstudie. In *KBA Nijmegen* (40.5.21945.004). KBA Nijmegen. Geraadpleegd op 20 oktober 2022, van https://www.kbanijmegen.nl/doc/pdf/Rapport_onderzoek_wetswijziging_vvto.pdf
- McInnis, C., James, R. H., & McNaught, C. (1995). First year on campus: Diversity in the initial experiences of Australian undergraduates. AGPS [for] Centre for the Study of Higher Education, University of Melbourne.
- Meens, E. (2019). Motivatie en keuzes: een kwestie van verwachtingen.
- Meens, E.E.M., Bakx, A.W.E.A., Klimstra, T.A., & Denissen J.J.A. (2018). The association of motivation and identity with students' achievement in higher education. *Learning and Individual Differences*, 64, 54-70.
- Onderwijsraad (2008). *Een succesvolle start in het hoger onderwijs*. Den Haag: Onderwijsraad.
- Peetsma, T., Hascher, T., Veen, I. Van der & Roede, E. (2005). Relations between adolescents' selfevaluations, time perspectives, motivation for school and their achievement in different countries and at different ages. *European Journal of Psychology of Education*, 20 (3), 209–225.

- Perrine, N. E. & Aloise-Young, P. A. (2004). The role of self-monitoring in adolescents' susceptibility to passive peer pressure. *Personality and Individual Differences*, 37(8), 1701–1716.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.03.005>
- Ploegmakers-Burg, M. & Stortelder, F. (2008). De adolescentie als reorganisatiefase. *Tijdschrift voor Psychotherapie*, 34(3), 169–185. <https://doi.org/10.1007/bf03078419>
- Research Centrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (2013). Schoolverlaters tussen onderwijs
- ResearchNed. (2020, september). Monitor beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2019-2020. In *Rijksoverheid*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Geraadpleegd op 20 oktober 2022, van <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2020/10/08/monitor-beleidsmaatregelen-2019-2020/monitor-beleidsmaatregelen-2019-2020.pdf>
- Rickinson, B., & Rutherford, D. (1995). Increasing undergraduate student retention rates. *British Journal of Guidance and Counselling*, 23(2), 161-172.
- Slot, N. W. (2019). *Psychologie van de adolescentie: basisboek*.
- Smits, I., Soenens, B., Luyckx, K., Duriez, B., Berzonsky, M., & Goossens, L. (2008). Perceived parenting dimensions and identity styles: Exploring the socialization of adolescents' processing of identity-relevant information. *Journal of adolescence*, 31(2), 151-164.
- Soenens, B., & Vansteenkiste, M. (2011). When is identity congruent with the self? A self-determination theory perspective. In S. J. Schwartz, K. Luyckx, & V. L. Vignoles (Eds.), *Handbook of identity theory and research* (pp. 381-402). New York: Springer.
- The Coaching Company. (z.d.). Tussenjaar programma: persoonlijke ontwikkeling en studiekeuze. The Coaching Company. Geraadpleegd op 8 september 2022, van <https://www.thecoachingcompany.nl/>
- Tinto, V. (1987). *Leaving college: Rethinking the causes and cures of student attrition*. Chicago: University of Chicago Press
- Tomova, L., Andrews, J. L., & Blakemore, S. J. (2021). The importance of belonging and the avoidance of social risk taking in adolescence. *Developmental Review*, 61, 100981.
<https://doi.org/10.1016/j.dr.2021.100981>

- Universiteiten van Nederland. (2022, januari). *Opleidingsaanbod universiteiten*. Universiteiten van Nederland. https://www.universiteitenvannederland.nl/f_c_opleidingaanbod.html
- Vandendriessche, A., Verloigne, M., Boets, L., Joriskes, J., DeSmet, A., Dhondt, K. & Deforche, B. (2020). Factoren die samenhangen met slaapgedrag bij adolescenten. *JGZ Tijdschrift voor jeugdgezondheidszorg*, 52(5–6), 125–131. <https://doi.org/10.1007/s12452-020-00221-8>
- Vansteenkiste, M., & Soenens, B. (2009). *Handboek Ontwikkelingspsychologie II*(4deed.). Leuven: Acco
- Vansteenkiste, M., Sierens, E., Soenens, B., & Lens, W. (2007). Willen, moeten en structuur in de klas: over het stimuleren van een optimaal leerproces. *Begeleid zelfstandig leren*, 16, 37-58.
- Vereniging Hogescholen. (2020, 19 juni). KERNCIJFERS HBO 2020. In *Vereniging Hogescholen*. Geraadpleegd op 20 oktober 2022, van https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/001/122/original/Kerncijfers_hbo_2020_-_def.pdf?1592546209
- Verhoeven, N. (2018). *Wat is onderzoek?* (6de editie). Den Haag, Nederland: Boom Lemma.
- Visser, P. (2022, 1 november). *Minister Dijkgraaf wil studiekeuze die beter past bij leerling: 'Uitval veel te hoog'* WNL. <https://wnl.tv/2022/11/01/minister-dijkgraaf-wil-studiekeuze-die-beter-past-bij-leerling-uitval-veel-te-hoog/>
- Westenberg, P. M. (2008, 8 februari). *De jeugd van Tegenwoordig!* https://web.universiteitleiden.nl/nieuwsarchief2/content_docs/080208/oratie-westenberg.pdf

7. Bijlagen

Bijlage 1: Toestemmingsformulier

Betreft: Afstudeeronderzoek: Ervaringen rondom het studiekeuzeproces bij The Coaching Company

Voor dit afstudeeronderzoek naar de ervaringen van jongeren die deelnemen aan het studiekeuzetraject bij The Coaching Company is een interview opgesteld met daarin vragen over de specifieke ervaringen die de deelnemer heeft opgedaan gedurende zijn of haar studiekeuzeproces. Dit interview vindt plaats tussen de deelnemer en de onderzoeker en zal in vertrouwen worden afgenomen. Tijdens dit interviews zullen er audio-opnames gemaakt worden met als doel om de gegevens naderhand terug te kunnen beluisteren en te analyseren. Enkel de onderzoeker zal toegang hebben tot deze audio-opnames en zal deze beluisteren, tenzij het nodig is dat de betreffende assessor van het onderzoek hiernaar vraagt. De informatie uit het interview zal worden geanonimiseerd en wordt niet verstrekt aan derden zonder toestemming van de deelnemer zelf.

Toestemmingsverklaring

Hierbij verklaar ik dat:

- Ik op de hoogte ben van de bovenstaande afspraken en het doel van het onderzoek;
- Ik deelneem aan dit onderzoek op vrijwillige basis en weet dat ik op ieder moment kan beslissen om niet meer deel te nemen aan het onderzoek;
- Ik op de hoogte ben van dat mijn gegevens zullen worden geanonimiseerd en dat er met vertrouwelijkheid met mijn gegevens zal worden omgegaan;
- Ik toestemming geef voor het gebruik van audio-opnames die uitsluitend zullen worden gebruikt voor het analyseren van informatie;
- Zonder mijn toestemming alle gedeelde informatie en de audio-opnames niet zullen worden gedeeld met derden
- Ik akkoord ben met mijn deelname aan dit onderzoek.

Naam: _____

Plaats: _____

Datum: __/__/__

Handtekening respondent:

Handtekening onderzoeker:

Bijlage 2: Informatiebrief

Betreft: Deelname aan afstudeeronderzoek Fontys Hogescholen HRM en Psychologie – Ervaringen rondom het studiekeuzeproces bij The Coaching Company

Beste (oud)-deelnemer van The Coaching Company,

Wij vragen je vriendelijk om deel te nemen aan een onderzoek van Fontys Hogescholen HRM en Psychologie (zie titel). Deelname aan dit onderzoek is vrijwillig. Wanneer je besluit om deel te nemen is jouw schriftelijke verklaring nodig. Voordat je besluit om deel te nemen is het van belang om meer te weten over het betreffende onderzoek. Lees deze informatiebrief rustig door. Bij vragen kun je terecht bij de onderzoeker; haar contactgegevens staan aan het eind van deze brief vermeld. Alvast bedankt!

Introductie en doel van het onderzoek

Beste (oud)-deelnemer van The Coaching Company,

Mijn naam is Doortje, en momenteel bevind ik mij in mijn laatste jaar van de opleiding Toegepaste Psychologie op Fontys Eindhoven. In 2019 ben ik zelf deelnemer bij The Coaching Company geweest, wat toen nog 'Start Academy' heette. Ik kijk terug op een ontzettend leuke en leerzame tijd waarin ik veel over mijzelf heb mogen leren en waardoor ik uiteindelijk voor mijn huidige studie heb kunnen kiezen.

In het laatste jaar van mijn opleiding doe ik een afstudeeropdracht voor The Coaching Company. Dit onderzoek richt zich op hoe jongeren tegenwoordig het studiekeuzeproces ervaren. Daarbij richt ik mij in het specifiek op The Coaching Company; zowel de huidige als oud-deelnemers. Het doel van dit onderzoek is om te kunnen achterhalen hoe jij jouw studiekeuzeproces ervaren hebt in de tijd dat jij bij The Coaching Company bent geweest. Hoe heb jij dit keuzeproces aangepakt? Wat heeft jou daarin geholpen? En wat vond je juist nog lastig? Dit zijn een paar voorbeelden van vragen waar ik benieuwd naar ben. Met dit verkregen inzicht willen The Coaching Company en ik samen uiteindelijk iets kunnen ontwikkelen voor jongeren om hen beter op weg te kunnen helpen in het proces van studiekeuze. Jij zou ons hier enorm bij kunnen helpen.

Hoe wordt het onderzoek uitgevoerd?

Het onderzoek zal plaatsvinden in de vorm van een interview. Daarbij ben ik op zoek naar 4 à 5 oud-deelnemers en 4 à 5 huidige deelnemers van The Coaching Company om te kunnen spreken. Deze interviews zullen in de tweede en derde week van januari worden gepland (9 tot en met 20 januari) en zullen maximaal 75 minuten duren.

Deze interviews zullen op locatie van The Coaching Company worden afgenomen. Enkel bij uitzondering en/of andere persoonlijke omstandigheden om niet fysiek aanwezig te kunnen zijn,

kunnen de interviews ook online plaatsvinden. Dit zal samen in overleg met de onderzoeker plaatsvinden.

Wat wordt er van jou verwacht?

Er wordt van de deelnemer verwacht om actief deel te nemen aan het interview. Hiervoor is geen verdere voorbereiding nodig.

Wat gebeurt er met jouw gegevens?

Voor dit onderzoek zullen er gegevens worden verzameld, gebruikt en bewaard. Het gaat hierbij om gegevens zoals besproken informatie tijdens het interview, de audio-opnamen van het interview, maar ook jouw naam, leeftijd, woonplaats, en andere persoonlijke en/of contactgegevens. Om deze gegevens te kunnen gebruiken is jouw toestemming nodig. Dit kan worden verzekerd middels een toestemmingsformulier dat voorafgaand aan het interview ondertekend dient te worden. Hierin staat hoe jouw privacy beschermd zal worden en dat al jouw gegevens met vertrouwelijkheid zullen worden behandeld. De gegevens zullen worden geanonimiseerd en kan enkel met jouw toestemming aan derden worden verleend. Je bent daarin volledig vrij om op elk moment te besluiten om niet meer aan dit onderzoek deel te nemen. Deelname aan dit onderzoek is op volledig vrijwillige basis.

Wil je verder nog iets weten?

Mocht je nog vragen hebben voordat je besluit om wel of niet deel te nemen aan het onderzoek, kun je altijd contact opnemen met de onderzoeker via het onderstaande mailadres:

Of via het telefoonnummer:

Wanneer je besluit om deel te nemen, vragen we je om het toestemmingsformulier te ondertekenen.

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

Doortje Coenders (onderzoeker)

Bijlage 3: Topiclijst

Topiclijst – Ervaringen studiekeuzeproces

Topic	Bronvermelding	Voorbeeldvraag
Introductie	-	- Welkom heten bij het interview - Kort voorstellen wie de onderzoeker is - Vertrouwelijkheid afstemmen + toestemming voor audio opname - Doel + duur interview benoemen
Algemeen	-	- Respondent zich laten voorstellen (Wie ben je? Hoe oud ben je? Waar kom je vandaan? Etc.) - Hoe lang zit je al bij The Coaching Company? - Wat was de reden dat je je aangemeld hebt bij The Coaching Company? - Heb je voorheen al een studie gevolgd of moet je nog een eerste studie kiezen?
Ervaringen tijdens het studiekeuzeproces	<i>(Germeijs & Verschueren, 2006; Kunnen, 2013a; Meens, 2019; Meens et al., 2018; Kunnen, 2014; Berzonsky, 2008; Kappe, 2017).</i>	1. Motivatiefase - Hoe voel jij je bij het moeten maken van een studiekeuze? - Wat zijn de redenen voor jou om een studiekeuze te maken? - Wat zijn je verwachtingen bij studeren? 2. Exploratiefase - Kun je me meenemen in jouw studiekeuzeproces? - Wat heb je allemaal al gedaan binnen het oriënteren op een mogelijke studie? Hoe ziet jouw aanpak eruit? - Wat heb je tot nu toe ervaren tijdens het zoeken naar geschikte studies? - Wie betreft je in deze fase? 3. Beslissingsfase - Wat is voor jou belangrijk tijdens het kiezen van een studie? - Welke rol heeft jouw omgeving bij het maken van deze keuze? - Wat is voor jou een cruciale factor om uiteindelijk voor een studie te kiezen? 4. Uitvoerende fase - Heb je je al ingeschreven voor een studie? - Wat merkte je hierin bij jezelf? 5. Commitment (alleen bij oud-deelnemers) - Hoe voel je je bij de studiekeuze die je nu gemaakt hebt? - Waarin merk je dat deze studie wel/niet past bij jou? - Zijn je verwachtingen met betrekking tot studeren uitgekomen?
Ervaringen met The Coaching Company	<i>(Kunnen, 2014; Meens, 2019).</i>	- Hoe zag je eerste kennismaking eruit met The Coaching Company? - Welke ervaringen heb je opgedaan gedurende het programma bij The Coaching Company? - Wat heeft jou tot nu toe het meest geholpen in dit proces? ➤ Waaraan kon je dit merken? - Welke dingen vond je lastig/confronterend? ➤ Hoe ben je hier toen mee omgegaan? - Welke dingen uit het programma heb je in je eigen leven toe kunnen passen? - Welke dingen uit het programma heb je daarna niet of nooit meer gedaan?

Persoonlijke ontwikkeling & identiteit	<i>(Meens, 2019; Meens et al., 2018; Kunnen, 2013b).</i>	- Welke dingen heb je tijdens je studiekeuzeproces & vanuit de begeleiding van The Coaching Company over jezelf geleerd? - Waar ben je voor je gevoel het meeste in gegroeid? - Is er iets wat je nu doet of denkt wat je voorheen niet deed of dacht? - Hoe kijk je nu tegen jezelf aan? - Hoe kijk je nu tegen je eigen kunnen aan?
Verbeterbehoeften studiekeuzeproces	<i>(Kunnen, 2013a).</i>	- Wat zijn voor jou de grootste moeilijkheden geweest binnen het studiekeuzeproces? - Welke hulp zou je hier graag bij gekregen hebben? - Hoe kijk je naar de manier waarop je je hebt voorbereid op deze studiekeuze? Wat zou hierin anders kunnen?
Verbeterbehoeften vanuit The Coaching Company	<i>(Kunnen, 2013a).</i>	- Hoe kijk je naar de manier waarop je begeleid bent bij The Coaching Company? - Wat vond je hierin fijn? Wat miste je? - Heb je tips voor The Coaching Company?
Afsluiting	-	- Hoe vond je het om aan dit interview deel te nemen?

Bijlage 4: Analyseplan

G=Geïnterviewde

I=Interviewer

Datum: 13 januari 16:00 tot 17:15

Locatie: Online

Legenda:

(axiale code) – open code

De axiale codes zijn ter verduidelijking voor het onderscheid per thema met een andere kleurcode aangegeven.

I: Yes. Zo. Hij loopt. Nou (X) welkom fijn dat je er bent. We hebben het net kort even gehad over hoe dit gesprek zal gaan uhm en even voor, ter bevestiging; jij gaat ermee akkoord dat ik dit gesprek opneem en dat ik aantekeningen maak?

G: Ja.

I: Fijn. Nou. Super. Dan mag je beginnen met jezelf even kort voor te stellen dus, wie ben je? Hoe oud ben je? En waar kom je vandaan?

G: Ik ben (X) ik ben 20 jaar en ik kom uit Wageningen. En ik heb in het begin van 2022 meegedaan aan The Coaching Company.

I: Oké. En ehm, weet je nog wat jouw reden was waarom je je had aangemeld?

G: Ja want ik liep een beetje vast zeg maar met mijn studie, dus daar was ik toen mee gestopt. En toen wist ik echt totaal niet meer welke kant ik op wilde en wat ik nou wilde wat bij me paste, en ik had ook nog wat eh, anderen problemen wat betreft uhm, gewoon angsten enzo. Dus toen leek het me wel een heel goed idee om hier dan aan mee te doen zodat ik mezelf beter kan leren kennen en ook dus meer kan leren over wat ik leuk vind en waar ik dan mee terecht kan in mijn vervolgstudie.

I: Ja, ja oké. Dus je was hiervoor wel al begonnen aan een andere studie vertel je?

G: Ja, ja hiervoor deed ik uhm, Economics & Business Economics in Utrecht. Dat vond ik helemaal niks dus ben ik ook heel snel mee gestopt. Toen ben ik dus dan afgelopen september begonnen met Bedrijfskunde aan de Radboud Universiteit in Nijmegen.

I: Ja. Oké. En weet je nog hoe je The Coaching Company bent tegengekomen?

G: Uh ja ik was, dus naar een open dag geweest van de HAN, en daar stond toen zo'n folder of een, een soort poster ofzo. Dat had mijn moeder toen gezien dus die zei later van 'Nou, misschien moet je daar nog een keer naar kijken' dus dat had ik toen gedaan. Toen had ik de beslissing genomen om daar maar aan mee te gaan doen.

I: Oké, en daar was je het gewoon meteen mee eens of ging daar nog enigszins iets aan vooraf voordat je dacht 'Nou dat ga ik doen?'

G: Nou ik heb heel even gekeken wat het nou precies inhield, dus wat ik dan kon verwachten. En toen ik me dus een beetje had ingelezen toen dacht ik van 'Ja dat kan wel echt heel erg van pas komen en heel erg nuttig zijn voor mijn ontwikkeling'.

I: Ja. Oké. Mooi. Uhm. Even kijken. Uhm, ja dan ben ik wel benieuwd naar het stukje studiekeuze, ik weet niet of je nog kunt herinneren, misschien rond de periode vanaf de middelbare school dat je het besef kreeg van 'Oh ik moet een studiekeuze gaan maken' van – hoe voelde jij je op dat moment?

G: Nou ik had eigenlijk altijd in mijn hoofd als doel van, ik wil gewoon mijn vwo diploma halen en dan daarna weet ik het eigenlijk niet precies. Dus ik had al gewoon één doel voor ogen en vanaf dat punt had ik geen flauw idee wat ik ging doen. Dus dat keuzemoment kwam steeds dichterbij en ik had nog steeds geen idee, ook niet heel veel tijd in gestoken, dus ik moest uiteindelijk kiezen. En toen dacht ik ja, ik vind economie wel een leuk vak dus dan ga ik wel Economics and Business Economics doen. Dus niet de meest doordachte keuze ooit maar..

Doortje Coenders

(Ervaren moeilijkheden studiekeuze) – geen idee

Doortje Coenders

(The Coaching Company) – reden tussenjaar

Doortje Coenders

(Voorbereiding) – open dagen bezoeken

Doortje Coenders

(Invloed sociale omgeving) – betrokkenheid

Doortje Coenders

(Voorbereiding) – verdieping

Doortje Coenders

(Redenen om te studeren) – vanzelfsprekendheid

Doortje Coenders

(Ervaren moeilijkheden studiekeuze) – geen idee, u

Doortje Coenders

(Voorbereiding) – weinig verdieping

I: Ja. Weet je denk je, waar komt het door dat je er niet zo veel tijd in stak toen?

G: Ik denk dat, dat ik me gewoon eh, ik maakte me er niet zo'n zorgen om en ik was daar niet zo veel mee bezig. Ik was vooral heel erg – ik ben sowieso gewoon heel erg bezig in het moment, dus, verder dan een half jaar ofzo kijk ik niet vooruit. Dus het is dan heel erg last minute pas nadenken over de dingen of keuzes die ik moet maken, ja dan zijn dit wel hele grote keuzes, dat ik dan uiteindelijk een verkeerde heb gemaakt.

I: Hoe komt het denk je, waarom voelt het als een grote keuze?

G: Nou omdat je er toch gewoon weer drie vier jaar aan vast zit, zoiets. En het is ook wel gewoon, als je het dan afmaakt dan ga je al gauw in je vervolgcarrière daar ook op door, dan gaat dat zeg maar een beetje je leven worden, de richting die je kiest.

I: Dus dat was dan het idee van 'Ik zit er lang aan vast'?

G: Ja precies, ik zie het wel echt als een levenskeuze.

I: Oké. Ja. Dat kan ik me voorstellen. Wat waren voor jouw redenen om überhaupt een studie te kiezen?

G: Uhm, nou het ding was, ik kijk er dan altijd wel heel praktisch naar want ik zat eerst te twijfelen tussen hbo en universiteit. Zeker omdat ik wilde studeren omdat ik gewoon een basisinkomen, een goede basis, meer baanmogelijkheden en zo, dat vind ik wel belangrijk. En toen ehm, ging ik dus twijfelen tussen hbo en universiteit, omdat ik weet dat ik in principe universiteit wel kan, maar ik wist niet zeker of ik dan eh, het onderzoek doen wel leuk vond. Dus dan moest ik een keuze gaan maken tussen 'Wat is de meest succesvolle keuze' om het maar zo te noemen, heel simpel gezegd, gevolgd met de meeste bonussen erbij, dat je gewoon denk van 'Ja', gewoon een hoog startinkomen al dat soort dingen, of ga ik voor ehm, voor wat ik zelf echt leuk vind en het praktische werken en zo.

I: Ja. En wat was toen je overweging? Of je keuze op dat moment?

G: Ja uiteindelijk heb ik dus gekozen voor de universiteit omdat ik gewoon dat basisinkomen wil en ik wil graag wat uitdaging want dat vind ik leuk. En daarmee heb ik dus dan uiteindelijk dat besloten maar ik heb me wel nog even goed ingelezen in de eh, hogescholen en zo.

I: Oké. Weet je ook nog wat voorafgaand je verwachtingen van studeren zijn?

G: Uhm, ja het was een beetje, ik wist dat je zeg maar niet zoveel naar faculteit en zo hoefde en niet zo veel colleges had, paar werkgroepen. Ik wist dat ik daar niet zo veel mee bezig zou zijn. En mijn verwachting was een beetje 'Nou dan ga ik doordeweeks ga ik wel naar al mijn college- en werkgroepen en dan doordeweeks nog even de opdrachten maken, en dan als de tentamens komen nog een paar dagen voor mijn tentamen gewoon hard gaan leren en dan het op die manier halen'. Want ik wist ook wel van mezelf dat ik het anders niet ging redden want, ik heb zeg maar op het vwo nooit echt wat gedaan, dus ik moest, ik moest bij mezelf wel realistisch zijn van 'Ik ga het niet elke week echt perfect kunnen bijhouden', want dat, als ik dat nog nooit had gedaan dan gaat dat niet opeens wél lukken [lacht].

I: Oké, uhm. Je vertelde net al een beetje dat je naar open dagen ging, klopt dat?

G: Ja.

I: Wat zijn zo, ja hoe is jouw aanpak geweest? Hoe zag dat eruit? Die oriëntatie op een studiekeuze?

Doortje Coenders

(Ervaren moeilijkheden studiekeuze) – uitstellen

Doortje Coenders

(Ervaren druk studiekeuze) – belangrijke keuze, de juiste keuze willen maken

Doortje Coenders

(Ervaren druk studiekeuze) – definitief

Doortje Coenders

(Ervaren druk studiekeuze) – belangrijke keuze, zelf opgelegde druk

Doortje Coenders

(Redenen om te studeren) – toekomstperspectief

Doortje Coenders

(Besluitvorming) – rationeel

Doortje Coenders

(Redenen om te studeren) – intrinsieke motivatie

Doortje Coenders

(Redenen om te studeren) – toekomstperspectief, intrinsieke motivatie

Doortje Coenders

(Voorbereiding) – verdieping

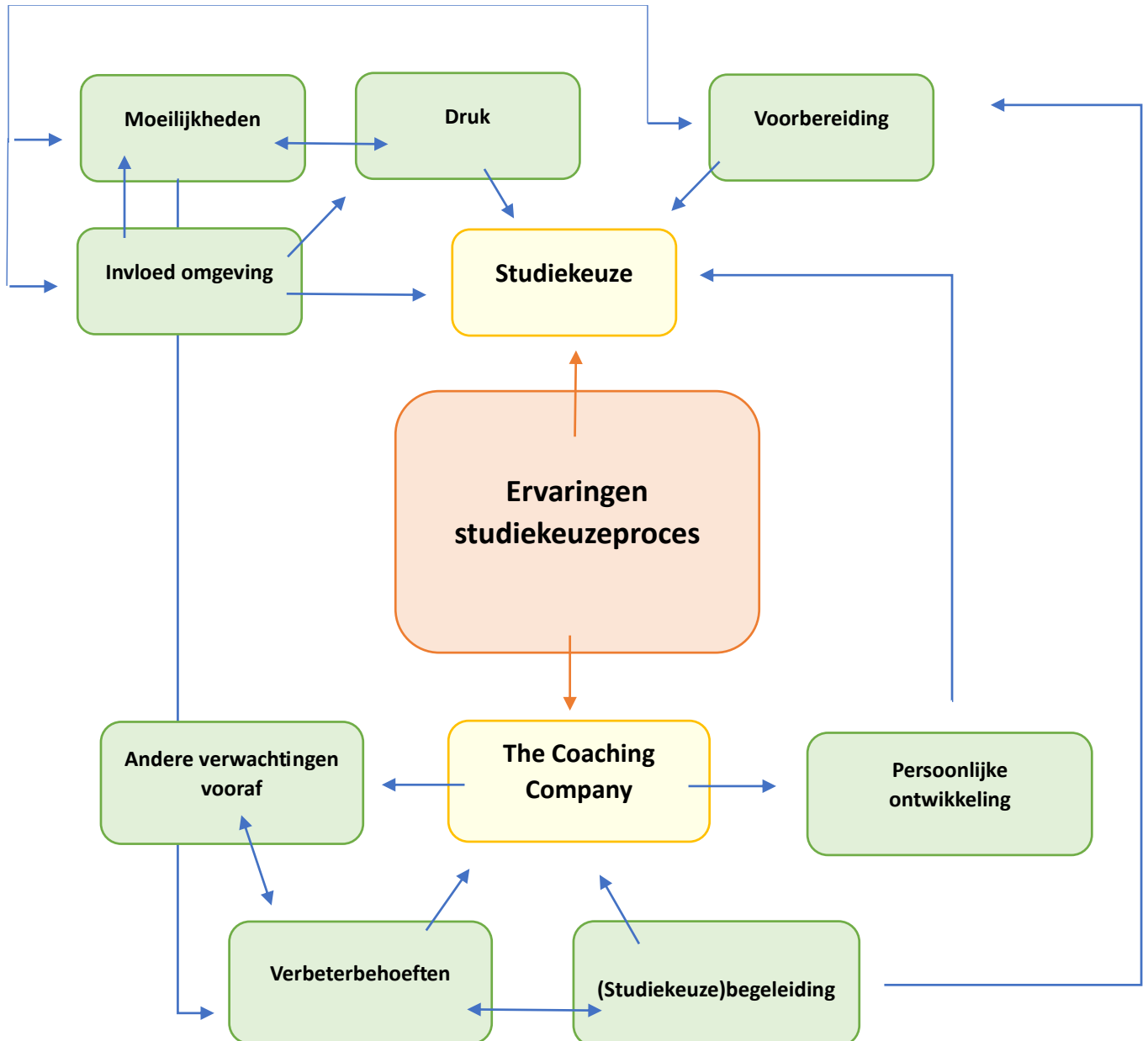
Doortje Coenders

(Verwachtingen studeren) – meer zelfstandig

Doortje Coenders

(Besluitvorming) – rationeel

Bijlage 5: Mindmap

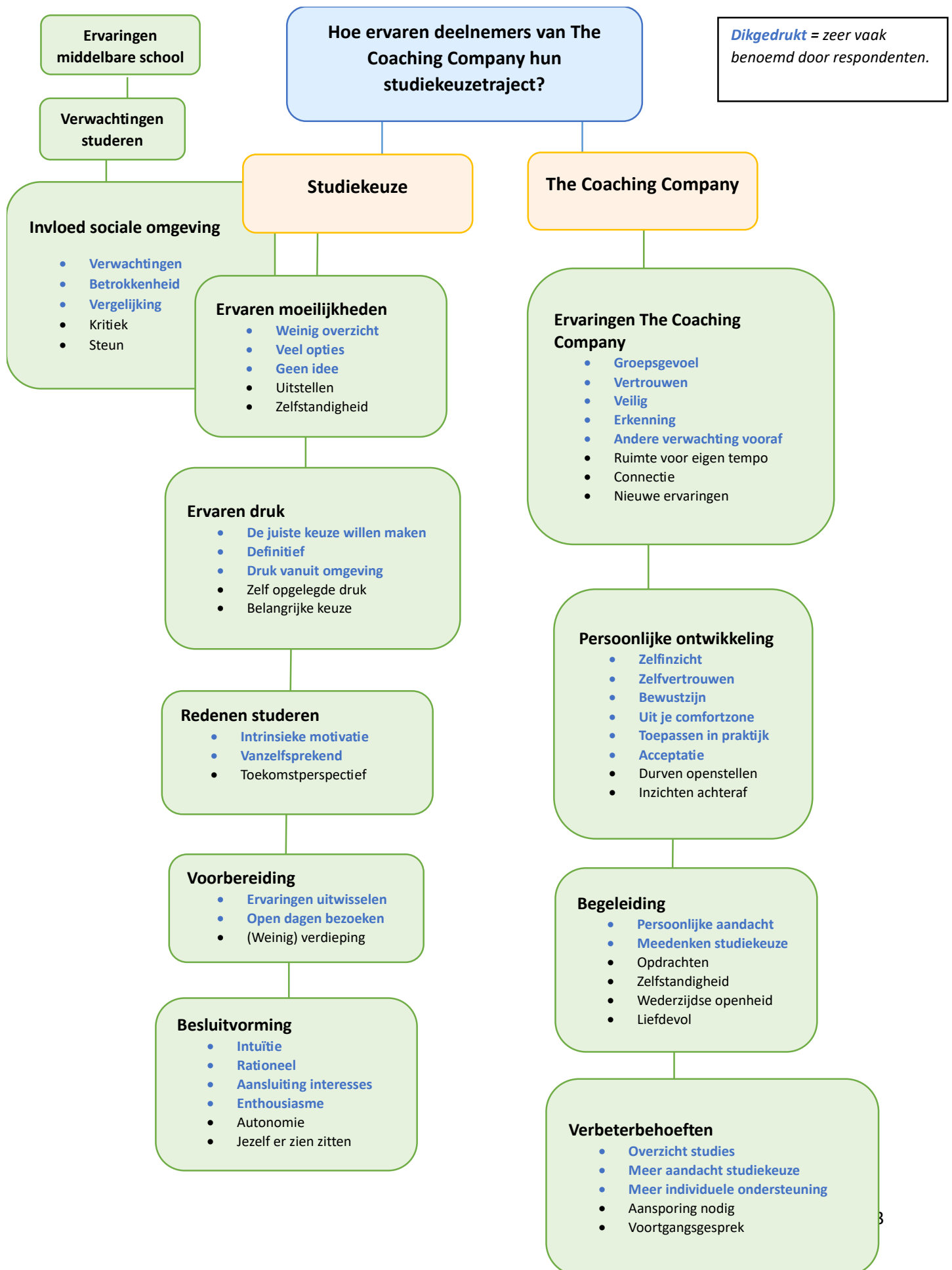

Legenda:

De blauwe pijlen geven de verbanden weer tussen de verschillende (sub)thema's en de volgorde van het verband.

Bijv.: de ervaren moeilijkheden hebben invloed op wat de deelnemers aangeven aan verbeterbehoeften, wat weer invloed heeft op hoe de studiekeuzebegeleiding ervaren is. Deze ervaringen en verbeterbehoeften zijn terug te herleiden naar The Coaching Company.

Bijlage 6: Codeboom

Bijlage 7: Ethische verantwoording

Gedurende het onderzoek is er te allen tijde door de onderzoeker gehouden aan de basisprincipes van de Beroepscode van het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP). Door deze beroepscode na te leven kan er verzekerd worden dat het onderzoek op ethisch juiste wijze is verlopen. Dit betreft de volgende basisprincipes: verantwoordelijkheid, integriteit, respect en deskundigheid. Binnen iedere onderzoeksfase zijn deze principes nageleefd door de onderzoeker. Dit zal nader worden toegelicht.

Als toegepast psycholoog erken ik mijn verantwoordelijkheid als onderzoeker en draag ik deze uit naar alle betrokkenen toe. Dit betekent dat ik verantwoordelijkheid draag tegenover mijn opdrachtgever, mijn respondenten en natuurlijk het onderzoek zelf. Ik stel de opdrachtgever op de hoogte van mijn proces en stem het zetten van de volgende stap gezamenlijk af. Ook naar de respondenten toe neem ik mijn verantwoordelijkheid door ook hen voldoende te informeren over zowel praktische als ethische aspecten van dit onderzoek. Ik communiceer duidelijk en op tijd naar alle betrokken partijen toe. Ook behandel ik alle verzamelde gegevens met voldoende zorg en aandacht en waarborg de veiligheid van het onderzoek. Ik neem mijn verantwoordelijkheid als onderzoeker door alle gegevens en resultaten enkel voor de doeleinden van dit onderzoek te gebruiken en niet voor andere diensten of belangen in te zetten.

Binnen mijn werk als onderzoeker ben ik te allen tijde integer geweest. Dit houdt in dat ik transparant ben over de wijze waarop informatie en gegevens zijn verworven en op welke wijze deze zijn verwerkt gedurende het onderzoek. Zo heb ik als onderzoeker veel tijd gestoken in het literatuuronderzoek om een goede theoretische basis te kunnen vormen voor de data-afname van het onderzoek. Daarbij is vervolgens binnen de resultatuutwerking zorgvuldig teruggekeken naar hoe deze literatuur hierin terugkomt. Er wordt gedurende het onderzoek juist gerapporteerd en er worden geen bronnen of data vervalst. Ook tegenover betrokkenen is integer gehandeld. Naar de opdrachtgever ben ik altijd open en eerlijk geweest over onderzoeksresultaten, ook wanneer deze mogelijk tegen bepaalde verwachtingen of overtuigingen in gaan. Er is geen belangrijke informatie achtergehouden. Tegenover respondenten is integer gehandeld door hen goed te informeren over hun deelname en de verwerking van hun gegevens. Wanneer er onduidelijkheid ontstaat over bepaalde zaken zoals afspraken of verwachtingen, probeer ik hier als onderzoeker zo veel mogelijk duidelijkheid over te scheppen. Op deze wijze kan de openheid van dit onderzoek worden gewaarborgd.

Gedurende het onderzoek stel ik mij respectvol op tegenover betrokkenen van het onderzoek. Dit betekent dat ik rekening houd met het recht op privacy en vertrouwelijkheid vanuit de respondenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek. Zij hebben allen deelgenomen op geheel vrijwillige basis met daarin de mogelijkheid om te allen tijde zich terug te kunnen trekken. Ook zijn er geen gegevens verstrekt zonder hun toestemming. Alle data van de respondenten zijn geanonimiseerd en enkel de onderzoeker zelf heeft direct toegang tot deze gegevens. Voor zowel het afnemen van het interview als het opnemen hiervan is op schriftelijke wijze vastgelegd middels een toestemmingsverklaring en nogmaals mondeling bevraagd.

Tot slot is tijdens het onderzoek op deskundige wijze gehandeld. Dit betekent dat ik als onderzoeker de grenzen van mijn eigen beroepsmatig handelen in acht neem en geen diensten aanbied waarvoor ik geen bevoegdheid heb. Zo heb ik de respondenten enkel benaderd voor het interview en geen verdere coaching of advies aangeboden wanneer zij hierom vroegen. Ook tegenover mijn opdrachtgever schep ik duidelijkheid over mijn rol als onderzoeker en neem ik geen onnodige taken aan die hier niet onder zouden vallen. Als onderzoeker stel ik mij objectief op en ben ik kritisch over mijn bevindingen, ook wanneer deze mogelijk tegenspreken met bepaalde verwachtingen.